

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра економічної теорії та права

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

**Програма, плани семінарських занять та завдання
для самостійної й індивідуальної роботи студентів**

Харків – 2014

Програма, плани семінарських занять розглянуто та
рекомендовано до друку на засіданні кафедри економічної теорії

та права 26 листопада 2012 р., протокол № 4.

Програма, плани семінарських занять та завдання для самостійної й індивідуальної роботи рекомендуються для студентів, що навчаються за напрямом 6.030601 «Менеджмент» усіх форм навчання.

Укладач

доц. Т.М. Гайворонська

Рецензент

доц. Т.В. Курман

МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

Програма, плани семінарських занять та завдання для самостійної й індивідуальної роботи студентів

Відповідальний за випуск Гайворонська Т.М.

Редактор Ібрагімова Н.В.

Підписано до друку 15.01.13 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 3,5. Тираж 25. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

Українська державна академія залізничного транспорту

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ
Кафедра «Економічна теорія та право»

«МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

**Програма, плани семінарських занять та завдання для
самостійної й індивідуальної роботи студентів
за напрямом 6.030601 «Менеджмент»**

Харків – 2014

Методичні вказівки для студентів економічного факультету за спеціальністю «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» спеціалістів 7.03060104 та магістрів 8.03030104 денної форми навчання розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Економічна теорія та право» від 26 листопада 2012 р., протокол № 4.

Укладач

доц. Т.М. Гайворонська

Рецензент

доц. Т.В. Курман

ЗМІСТ

	Вступ	4
	Навчальна програма дисципліни «Міжнародне приватне право»	6
Тема 1.	Поняття міжнародного приватного права	16
Тема 2.	Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві	18
Тема 3.	Суб'єкти міжнародного приватного права	19
Тема 4.	Право власності в міжнародному приватному праві	21
Тема 5.	Договір у міжнародному приватному праві	22
Тема 6.	Договір міжнародної купівлі-продажу товарів	23
Тема 7.	Міжнародні перевезення вантажів, пасажирів і їх багажу	24
Тема 8.	Зобов'язання внаслідок завдання шкоди у міжнародному приватному праві	26
Тема 9.	Трудові відносини в міжнародному приватному праві	27
Тема 10.	Міжнародний цивільний процес і комерційний арбітраж	28
	Залікові питання з курсу «Міжнародне приватне право»	30
	Тести	35
	Список літератури	78

ВСТУП

Курс міжнародного приватного права (далі – МПП) є нормативною навчальною дисципліною і вивчається з метою забезпечення професійної підготовки спеціаліста і магістра галузі знань за спеціальністю “Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності” згідно з сучасними кваліфікаційними вимогами.

Ця галузь права має тісний зв’язок із цивільним, сімейним, трудовим, цивільно-процесуальним, господарсько-процесуальним і міжнародним публічним правом. Навчальна дисципліна МПП містить теоретичні питання колізійного та матеріально-правового регулювання приватноправових і процесуальних відносин з іноземним елементом, зокрема поняття міжнародного приватного права та джерела (форми); загальні засади правозастосування в даній галузі; правовий статус суб’єктів МПП, особливості правового регулювання відносин власності, зобов’язальних, міжнародних перевезень вантажів і пасажирів, трудових та інших відносин, ускладнених іноземним елементом.

Основними формами оволодіння знаннями з цієї дисципліни є навчальні заняття у формі лекцій, семінарів, консультацій, а також самостійна та індивідуальна робота студентів під керівництвом викладачів. Методично вони забезпечуються програмою навчальної дисципліни “Міжнародне приватне право”, завданнями до самостійних та індивідуальних занять, тестами.

Мета дисципліни спрямована на одержання студентами глибоких знань, що безпосередньо формують правосвідомість, юридичне мислення фахівця, набуття практичних навичок у розв’язанні специфічних правових ситуацій, що виникають у сфері міжнародних приватноправових відносин.

Завданням навчальної дисципліни є опанування студентами необхідних теоретичних положень, засвоєння сутності правових категорій, що вироблені наукою МПП; освоєння нормативного матеріалу, закріпленого законодавством України; ознайомлення з судовою та арбітражною практикою у цивільних справах з іноземним елементом, а також набуття досвіду самостійної роботи з літературою, нормативними актами, періодичними виданнями, матеріалами судової та арбітражної практики тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

– знати основні інститути, поняття та категорії МПП; вітчизняне законодавство з міжнародного приватного права; орієнтуватися в основних положеннях законодавства окремих країн і підстави і межі його застосування; особливості правового статусу іноземних осіб і їх майна в Україні; основи правового регулювання міжнародного обороту товарів, робіт і послуг; особливості розв’язання колізії юрисдикцій та провадження у справах з іноземним елементом;

– вміти користуватися спеціальною правовою термінологією; самостійно здійснювати правовий аналіз фактичних обставин і наслідків, що виникають з них, правильно тлумачити й застосовувати колізійні й матеріальні норми МПП.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

Модуль 1. Загальна частина

Змістовий модуль 1. Загальні засади міжнародного приватного права

Тема 1. Вступ до міжнародного приватного права

Підстави виникнення колізій між національним правом різних країн, що регулює приватні відносини. Проблема вибору належного до застосування права.

Предмет міжнародного приватного права (МПП). Поняття приватноправових відносин міжнародного характеру. Види “іноземного елемента” в приватноправових відносинах.

Методи МПП. Колізійно-правовий метод регулювання. Матеріально-правовий метод регулювання.

Система МПП як галузь права та навчальної дисципліни. Співвідношення МПП з іншими галузями національного права та міжнародним правом. Глобалізація світового господарства та зростання ролі міжнародного приватного права.

Історія науки МПП. Історичні та економічні засади виникнення МПП. Норми МПП у римському праві. Розвиток науки МПП у країнах Європи. Основні концепції МПП у вітчизняній науці.

Тема 2. Джерела (форми) міжнародного приватного права

Поняття та види джерел МПП. Подвійний характер джерел МПП, їх співвідношення та взаємодія.

Міжнародні договори як джерела МПП. Договір як засіб уніфікації норм МПП. Значення універсальних і регіональних міжнародних договорів у сфері МПП. Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.

Внутрішнє (національне) законодавство як джерело МПП. Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі МПП, її

види. Основні нормативні акти України, що містять норми МПП. Сфера застосування та структура Закону України “Про міжнародне приватне право”.

Поняття правового звичаю, його види. Значення звичаїв у регулюванні відносин міжнародної торгівлі, мореплавства та міжнародних розрахунків. Роль Міжнародної торгової палати в уніфікації звичаїв, правил і термінології. Правила Інкотермс.

Значення судової та арбітражної практики та доктрини у регулюванні відносин МПП.

Концепція LEX MERCATORIA, її вплив на судову та арбітражну практику. Форми LEX MERCATORIA. Сучасні тенденції розвитку джерел МПП.

Поняття та види уніфікації та гармонізації норм МПП. Значення членства України в Гаазькій конференції з МПП. Міжнародний інститут з уніфікації приватного права (УНІДРУА). Міжнародна торгова палата. Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ).

Тема 3. Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві

Поняття та структура колізійної норми. Інтерперсональні, інтертемпоральні та інтерлокальні колізії.

Загальна класифікація колізійних норм (імперативні, диспозитивні, альтернативні, кумулятивні). Класифікація колізійних норм за формою прив'язки (односторонні та двосторонні). Кумуляція та розщеплення колізійних прив'язок.

Основні формули прикріплення. Особистий закон фізичної особи. Особистий закон юридичної особи. Закон місцезнаходження майна. Автономія волі сторін. Закон місця завдання шкоди. Закон країни суду. Закон країни, з якою правовідносини пов'язані найтісніше. Закон продавця. Закон прапора.

Проблема кваліфікації колізійної норми. Основні теорії кваліфікації. Конфлікт кваліфікацій. Вирішення проблеми конфлікту кваліфікацій у національній доктрині МПП.

Застосування колізійних норм. Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.

Інститут “обходу закону” в колізійному аспекті.

Правила встановлення змісту та застосування іноземного права відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право». Інститут публічного порядку в МПП. Надімперативні норми закону суду та закону третьої держави.

Взаємність (матеріальна та формальна) і реторсії.

Змістовий модуль 2. Суб’єкти міжнародного приватного права

Тема 4. Правове положення фізичних осіб у міжнародному приватному праві

Поняття особистого закону фізичної особи та сфера його дії. Колізійні аспекти подвійного громадянства та безгромадянства фізичних осіб. Особливості правового статусу іммігрантів, біженців та осіб, яким надано політичний притулок, у МПП. Приватноправові аспекти встановлення національного режиму для іноземців в Україні.

Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним і недієздатним. Колізійні аспекти опіки та піклування. Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим і його наслідки в Україні й за кордоном.

Тема 5. Правове положення юридичних осіб у міжнародному приватному праві

Поняття “національність юридичної особи” та “особистий закон юридичної особи”. Критерії визначення особистого закону юридичної особи: місце заснування юридичної особи; місцезнаходження адміністративного центру юридичної особи; місце здійснення основної діяльності; критерій “контролю”.

Правове становище іноземних юридичних осіб в Україні. Організаційно-правові форми діяльності іноземних юридичних осіб в Україні. Представництва та філії.

Транснаціональні корпорації в МПП.

Особливості створення та діяльності офшорних компаній. Проблеми, пов'язані з правовим регулюванням господарської діяльності компаній, розташованих в офшорних зонах.

Міжнародні юридичні особи.

Тема 6. Держава як учасник приватно-правових відносин з іноземним елементом

Особливості правового статусу держави в МПП. Характеристика міжнародних приватних правовідносин, учасницею яких є держава.

Поняття “іmunітет держави” в МПП. Теорії абсолютного, функціонального та обмеженого іmunітету, їх вплив на формування національного законодавства про іmunітет іноземних держав.

Види іmunітету держав у МПП. Юрисдикційний іmunітет іноземної держави. Іmunітет від попередніх заходів з забезпечення позова. Іmunітет держави від примусового виконання іноземного судового (арбітражного) рішення. Іmunітет держави від застосування норм іноземного права. Іmunітет правочинів держави.

Іmunітет власності держави.

Міжнародні договори щодо іmunітету держав. Норми про іmunітет іноземної держави в законодавстві України.

Модуль 2. Особлива частина

Змістовий модуль 3. Право власності в МПП. Правочини та зобов'язання в приватному праві

Тема 7. Право власності в міжнародному приватному праві

Особливості правового регулювання відносин власності в МПП. Колізійні питання права власності. Закон місцезнаходження майна як основний колізійний принцип у сфері майнових правовідносин у МПП. Виникнення та припинення права власності та інших речових прав у МПП.

Колізійні питання права власності та інших речових прав на рухоме майно, що перебуває в дорозі.

Правове регулювання іноземних інвестицій у МПП. Правовий режим діяльності іноземних інвесторів в Україні. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.

Правове становище об'єктів права власності України за кордоном. Колізійні аспекти повернення національної культурної спадщини.

Тема 8. Договір у міжнародному приватному праві

Поняття та види правочинів з іноземним елементом. Форма та зміст правочину. Сфера дії права, що застосовується до правочину.

Особливості колізійного регулювання договірних зобов'язань у МПП. Колізійні прив'язки, що застосовуються до договірних зобов'язань з іноземним елементом. Автономія волі сторін у колізійному праві України.

Уніфікація правового регулювання в галузі міжнародних комерційних угод.

Тема 9. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів

Договір міжнародної купівлі-продажу товарів. Колізійно-правове регулювання міжнародних договорів купівлі-продажу товарів. Віденська конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів.

Загальна характеристика угод СОТ щодо міжнародної торгівлі.

Тема 10. Міжнародні перевезення вантажів і пасажирів

Договір міжнародного перевезення вантажу, пасажирів і багажу. Поняття міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р. Угода про міжнародне залізничне сполучення (СМГС) 1951 р. (у ред. 1992 р.). Межі відповідальності залізниць внаслідок псування чи втрати вантажу.

Міжнародні морські перевезення. Колізійні норми кодексу торговельного мореплавства України. Типові форми чартерів. Коносамент і його юридичне значення. Брюссельська конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 р. (у ред. 1968 р.). Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р. Міжнародна морська організація (ІМО).

Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 14 листопада 1975 р. Відповідальність автоперевізника за втрату вантажу.

Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 р. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО). Відповідальність авіаперевізника перед пасажирами та вантажовідправниками за невиконання умов договору.

Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22 червня 2001 р.

Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24 травня 1980 р. Правовий режим оператора міжнародного змішаного перевезення.

Тема 11. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди в міжнародному приватному праві

Позадоговірні зобов'язання в МПП. Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, і колізійні підходи до їх регулювання. Сфера дії права, що підлягає застосуванню до зобов'язань, які виникли внаслідок завдання шкоди.

Особливості колізійного регулювання відшкодування моральної шкоди.

Особливості колізійного регулювання відшкодування шкоди, завданої іноземною державою.

Роль міжнародних угод у колізійно-правовому регулюванні зобов'язань із завдання шкоди. Гаазька конвенція 1973 р. про право, що застосовується до відповідальності виготівника. Регламент ЄС 2007 р. про право, що застосовується до делікатних зобов'язань.

Представництво, довіреність і позовна давність у МПП.

Змістовий модуль 4. Трудові відносини в МПП. Міжнародний цивільний процес та арбітраж

Тема 12. Трудові відносини в міжнародному приватному праві

Загальна характеристика трудових відносин у МПП.

Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин. Принцип автономії волі; закон місця укладення договору; закон місця виконання трудової функції.

Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП). Європейська конвенція 1977 р. про правовий статус трудящих мігрантів.

Працевлаштування іноземців в Україні. Принцип національного режиму в галузі трудових відносин. Дозвільний порядок працевлаштування іноземців в Україні.

Трудові права українських громадян за кордоном. Праця громадян України за контрактом з іноземним роботодавцем. Праця громадян України за кордоном за контрактом з українським роботодавцем. Ліцензування діяльності, пов'язаної із працевлаштуванням громадян України за кордоном.

Правове регулювання праці співробітників міжнародних і міжурядових організацій.

Тема 13. Міжнародний цивільний процес

Поняття міжнародного цивільного процесу. Джерела правового регулювання цивільних процесуальних відносин з іноземним елементом.

Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі. Принцип національного режиму. Судовий імунітет іноземної держави. Особливості процесуального становища дипломатичних, консульських та інших офіційних представництв іноземних держав.

Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб. Основні системи визначення міжнародної підсудності. Виключна та альтернативна підсудність цивільних справ за Законом України “Про міжнародне приватне право”. Пророгаційні та дерогаційні угоди.

Провадження у справі за участю іноземної особи. Міжнародна правова допомога та її види. Виконання іноземних судових доручень. Вручення судових і позасудових документів особам, що знаходяться за кордоном.

Легалізація документів. Гаазька конвенція 1961 р. про скасування вимог легалізації іноземних офіційних документів. Проставляння апостилю.

Визнання та виконання іноземних судових рішень. Екзекватура. Вимога взаємності як умова виконання рішення. Процесуальні форми та порядок приведення до виконання іноземного судового рішення за законодавством України. Підстави відмови у визнанні та виконанні іноземного судового рішення.

Тема 14. Міжнародний комерційний арбітраж

Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу. Випадковий та інституційний Закон України “Про міжнародний комерційний арбітраж” від 24.02.1994 р.

Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу. Міжнародні центри комерційного арбітражу. Європейська конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р. Київська угода про порядок вирішення спорів, пов’язаних із здійсненням господарської діяльності, держав – учасників СНД від 20 березня 1992 р.

Міжнародні регламенти, типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ. Регламент Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торговій промисловій палаті України від 17.04.2007 р.

Арбітражна угода. Арбітражне застереження. Третейський запис та компетенція міжнародного комерційного арбітражу.

Арбітражні рішення, порядок їх виконання. Нью-Йоркська конвенція про визнання і виконання іноземних арбітражних рішень. Підстави для відмови у визнанні та виконанні іноземних арбітражних рішень.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р .		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Загальна частина												
Змістовий модуль 1. Загальні засади міжнародного приватного права												
Тема 1	3	1	1			1	5	1	1			3
Тема 2	3	1	1			1						
Тема 3	4	1	1			2	4					4
Разом за змістовим модулем 1	10	3	3			4	9	1	1			7
Змістовий модуль 2. Суб'єкти міжнародного приватного права. Право власності в МПП												
Тема 4	3	1	1			1	9	1	1			7
Тема 5	3	1	1			1						
Тема 6	6	2	2			2	3					3
Тема 7	6	2	2			2	3					3
Разом за змістовим модулем 2	18	6	6			6	15	1	1			13
Усього годин	28	9	9			10	24	2	2			20
Модуль 2 Особлива частина												
Змістовий модуль 3. Правочини та зобов'язання в МПП												
Тема 8	6	2	2			2	9	1	1			7
Тема 9	4	1	1			2						
Тема 10	4	1	1			2	9	1	1			7
Тема 11	3	1	1			1						
Разом за змістовим модулем 3	17	5	5			7	18	2	2			14

Змістовий модуль 4. Трудові відносини в МПП. Міжнародний цивільний процес та арбітраж											
Тема 12	3	1	1			1	4				4
Тема 13	3	1	1			1	8				8
Тема 14	3	1	1			1					
Разом за змістовим модулем 4	9	3	3			3	12				12
Усього за модулем 2	26	8	8			10	30	2	2		26
ІНДЗ		-	-	-		-		-	-	-	-
Усього годин	54	17	7			20	54	4	4		46

СЕМІНАРСЬКІ ЗАНЯТТЯ

ТЕМА 1. Поняття міжнародного приватного права

План

1 Поняття, предмет і методи міжнародного приватного права. Іноземний елемент та його форми в приватноправових відносинах.

2 Система міжнародного приватного права.

3 Поняття та види джерел МПП: міжнародні договори, внутрішнє (національне) законодавство, правові звичаї.

4 Значення судової та арбітражної практики та доктрини в регулюванні відносин МПП. Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику.

5 Поняття та види уніфікації та гармонізації норм МПП.

Питання для самостійного вивчення

1 Співвідношення міжнародного приватного права з цивільним, сімейним, трудовим, міжнародним публічним правом та цивільним процесом.

2 Загальна характеристика Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р.

Контрольні запитання і завдання

1 Дайте визначення, яке розкриває сутність міжнародного приватного права.

2 У чому полягають проблеми приватного і публічного права та механізми їх вирішення?

3 Які принципи правового регулювання притаманні МПП?

4 Назвіть способи правового впливу на певні суспільні відносини, які притаманні міжнародному приватному праву.

5 Які видатні фахівці у галузі МПП вам відомі?

6 Вкажіть особливості уніфікації матеріально-правових норм в МПП.

7 Назвіть акти внутрішнього законодавства, які повністю присвячені врегулюванню правовідносин за участю іноземного елемента.

8 Що означає концепція LEX MERCATORIA у МПП?

9 Опишіть структуру Закону України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р.

Теми рефератів

1 Зародження міжнародного приватного права в пам'ятках руського права (X–XIII ст.).

2 Теорії статутів XII–XVIII ст.

3 Наука міжнародного приватного права у дореволюційній Росії у XIX ст. та на початку XX ст.

4 Англо-американська територіальна доктрина.

5 Територіальна доктрина МПП.

6 Національна теорія: основні положення.

7 Новітні доктрини міжнародного приватного права.

8 Міжнародні наукові асоціації та їх роль у розвитку доктрини міжнародного приватного права.

9 Історія виникнення і розвитку доктрини транснаціонального торгового права (lex mercatoria).

10 Роль доктрини в уніфікації та гармонізації в міжнародному приватному праві.

ТЕМА 2. Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві

План

- 1 Колізійна норма: поняття, структура та види.
- 2 Класифікація колізійних норм за формою прив'язки.
- 3 Кваліфікація колізійної норми. Конфлікт кваліфікацій.
- 4 Встановлення змісту та застосування іноземного права.
- 5 Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.
- 6 Інститут застереження про публічний порядок та інститут обходу закону в МПП та їх співвідношення. Надімперативні норми закону суду та закону третьої держави.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Встановлення змісту та застосування іноземного права.
- 2 Взаємність та реторсія.

Контрольні запитання і завдання

- 1 Визначте поняття колізійної норми і її структуру.
- 2 Які основні колізійні формули прикріплення вам відомі?
- 3 Що називають кумуляцією та розщепленням колізійних прив'язок»?
- 4 У чому полягає і коли виникає конфлікт кваліфікацій?
- 5 Охарактеризуйте інститут «обходу закону» в колізійному аспекті.
- 6 Дайте поняття «публічний порядок» у міжнародному приватному праві.
- 7 Як можна визначити взаємність і реторсію в міжнародному приватному праві?
- 8 Стадії правозастосування в міжнародному приватному

праві (скласти схему).

9 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

1 «Гнучке» колізійне регулювання (proper law of the contract): історія виникнення та випадки застосування в сучасності відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право».

2 Процедура встановлення змісту іноземного законодавства відповідно до Європейської конвенції про інформацію щодо іноземного законодавства 1968 р.

3 Процедура встановлення змісту іноземного права, передбаченого чинним законодавством України.

ТЕМА 3. Суб'єкти міжнародного приватного права

План

1 Фізичні особи як суб'єкти МПП. Особистий закон фізичної особи: поняття та сфера його дії.

2 Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним і недієздатним. Колізійні аспекти опіки та піклування. Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим та його наслідки в Україні і за кордоном.

3 Юридичні особи як суб'єкти МПП. Поняття “національність юридичної особи” та “особистий закон юридичної особи”.

4 4. Організаційно-правові форми діяльності іноземних юридичних осіб в Україні.

5 Міжнародні юридичні особи.

6 Особливості правового положення держави в МПП. Поняття “іммунітет держави” та його види.

7 Міжнародні договори щодо іммунітету держав. Норми про іммунітет.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Особливості правового статусу міжнародних організацій як суб'єктів МПП.
- 2 Особливості правового статусу транснаціональних корпорацій як суб'єктів МПП.
- 3 Особливості створення і діяльності офшорних компаній.

Контрольні запитання і завдання

- 1 Визначте правовий статус фізичних осіб як суб'єктів МПП.
- 2 Назвіть категорію іноземців, що не вказана в Законі України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».
- 3 Охарактеризуйте правовий статус юридичних осіб як суб'єктів МПП.
- 4 Які нормативні акти містять колізійні прив'язки щодо визначення особистого закону юридичних осіб?
- 5 Охарактеризуйте правовий статус держави як суб'єкта МПП.
- 6 Які особливості правового статусу міжнародних організацій як суб'єктів МПП ви знаєте?
- 7 Що являє собою транснаціональна корпорація та яка її роль у міжнародних відносинах?
- 8 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

- 1 Правовий аналіз міжнародних конвенцій з питань імунітету держави.
- 2 Правове регулювання участі держави у приватноправових

відносинах у сфері міжнародного приватного права за законодавством України.

ТЕМА 4. Право власності в міжнародному приватному праві

План

(для самостійного вивчення)

1 Колізійні питання права власності. Виникнення та припинення права власності й інших речових прав у МПП.

2 Закон місцезнаходження майна як основний колізійний принцип у сфері майнових правовідносин у МПП.

3 Колізійні питання права власності та інших речових прав на рухоме майно, що перебуває в дорозі.

4 Правове положення власності України за кордоном.

5 Міжнародно-правове регулювання іноземних інвестицій. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.

Контрольні запитання і завдання

1 Які характерні особливості колізійно-правового регулювання відносин власності в МПП?

2 У чому полягають особливості матеріально-правового регулювання права власності?

3 Назвіть колізійні прив'язки, за допомогою яких визначається право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі.

4 Як здійснюється правове регулювання іноземних інвестицій у МПП?

5 Охарактеризуйте правове становище власності України за кордоном.

6 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

1 Вирішення колізійних питань права власності за законодавством України, інших країн романо-германської системи права та країн англо-американської системи права.

2 Історико-правові аспекти формування колізійної норми – закон місця знаходження речі (*lex rei sitae*) у країнах романо-германської системи права та англо-американської системи права.

3 Правова характеристика колізійної прив'язки «закон місця знаходження речі» (*lex rei sitae*) та інших колізійних прив'язок, що застосовуються у вирішенні колізійних питань відносин власності.

4 Правова характеристика колізійних норм, що застосовуються при захисті права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві.

5 Систематизація та аналіз змісту договорів, що регулюють інвестиційні відносини: багатосторонні міжнародні договори; регіональні міжнародні договори; двосторонні домовленості; договори між державами та міжнародними організаціями – МБРР, ЄБРР, ЄС щодо регулювання інвестиційних відносин.

6 Процедура розгляду спорів між іноземним інвестором і державою відповідно до Конвенції про порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами від 1965 р.

ТЕМА 5. Договір у міжнародному приватному праві

План

1 Поняття правочинів (угод, договорів) з іноземним елементом і класифікація їх видів.

2 Форма і зміст правочину.

3 Сфера дії права, що застосовується до правочину (договору).

4 Колізійні норми щодо договірних зобов'язань.

5 Представництво, довіреність і позовна давність у МПП.

Питання для самостійного вивчення

1 Співвідношення понять «договір у міжнародному приватному праві» та «зовнішньоекономічна угода».

2 Правові проблеми вибору права щодо частини правочину та щодо різних його частин.

Контрольні запитання і завдання

1 Дайте визначення, яке розкриває поняття «зовнішньоекономічні правочини» і вказує на відмінність від цивільно-правового договору з іноземним елементом.

2 У чому полягає сфера дії права, що застосовується до форми та змісту правочину з іноземним елементом?

3 Перелічіть особливості колізійно-правового регулювання договірних зобов'язань у МПП.

4 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

1 Специфіка укладання зовнішньоекономічних договорів за законодавством України.

2 Колізійні норми, що регулюють питання видачі, строк дії та припинення довіреності.

ТЕМА 6. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів

План

(для самостійного вивчення)

1 Колізійно-правове регулювання міжнародних договорів купівлі-продажу товарів.

2 Особливості укладення, виконання та розірвання договорів купівлі-продажу відповідно до Віденської конвенції

ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р.

3 Загальна характеристика угод СОТ щодо міжнародної торгівлі.

Контрольні запитання і завдання

1 Визначте особливості, притаманні договорам міжнародної купівлі-продажу товарів.

2 Назвіть основні зобов'язання держав-учасників Віденської конвенції 1980р.

3 Визначте правову природу принципів УНІДРУА.

4 Порядок укладання міжнародного договору купівлі-продажу товарів (скласти схему).

5 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

1 Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів «Інкотермс»: юридична сутність термінів групи Е, F, С, D.

2 Конвенція про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів (Нью-Йорк, 1974 р.): загальна характеристика.

ТЕМА 7. Міжнародні перевезення вантажів, пасажирів і їх багажу

План

(для самостійного вивчення)

1 Поняття та види міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

2 Міжнародні морські перевезення. Брюссельська конвенція про уніфікацію деяких правил про коносамент 1924 р. (у ред. 1968 р.). Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р. Міжнародна морська організація (ІМО).

3 Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р. Угода про

міжнародне залізничне сполучення (СМГС) 1951 р. (у ред. 1992 р.). Межі відповідальності залізниць внаслідок псування чи втрати вантажу.

4 Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 14 листопада 1975 р. Відповідальність автоперевізника за втрату вантажу.

5 Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28 травня 1999 р. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО). Відповідальність авіаперевізника перед пасажирами та вантажовідправниками за невиконання умов договору.

6 Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22 червня 2001 р.

7 Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24 травня 1980 р. Правовий режим оператора міжнародного змішаного перевезення.

Контрольні запитання і завдання

1 Назвіть основні джерела правового регулювання міжнародних перевезень вантажів, пасажирів і багажу.

2 У чому полягає специфіка міжнародного договору перевезення залізничним транспортом?

3 Вирішення завдань Практикуму.

Тематика рефератів

1 Загальна характеристика міжнародних перевезень, їхнє колізійне регулювання.

2 Міжнародні залізничні перевезення. Відповідальність сторін у зв'язку з перевезенням вантажів залізницею.

3 Укладення договору міжнародного перевезення, його виконання, права і обов'язки сторін і відповідальність перевізника.

4 Порядок пред'явлення претензій (рекламацій) до

перевізника за транспортними конвенціями.

5 Строки позовної давності до вимог, що можуть бути заявлені на підставі транспортних конвенцій.

ТЕМА 8. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди в міжнародному приватному праві

План

- 1 Поняття, зміст і види позадоговірних зобов'язань у міжнародному приватному праві.
- 2 Колізійні питання деліктних зобов'язань.
- 3 Зобов'язання, що виникають з незаконного збагачення.
- 4 Особливості відшкодування шкоди, завданої іноземною державою.

Питання для самостійного вивчення

- 1 Колізійне регулювання відшкодування моральної шкоди.
- 2 Особливості вибору права і відповідальність за шкоду, заподіяну споживачеві.

Контрольні запитання і завдання

- 1 Дайте визначення поняття деліктного зобов'язання у МПП та розкрийте його зміст.
- 2 У чому полягають особливості колізійно-правового та матеріально-правового регулювання деліктних зобов'язань у МПП?
- 3 Назвіть основну умову і розмір відшкодування моральної шкоди у справах з іноземним елементом.
- 4 Сформулюйте загальний принцип, встановлений у Гаазьких конвенціях щодо права, яке застосовується до дорожньо-транспортних пригод (1971 р.) і відповідальності виробника (1973 р.).
- 5 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

- 1 Роль міжнародних угод у колізійно-правовому

регулюванні зобов'язань із завдання шкоди. Гаазька конвенція 1973 р. про право, що застосовується до відповідальності виготівника.

2 Регламент ЄС 2007 р. про право, що застосовується до деліктних зобов'язань.

3 Особливості визначення права, яке підлягає застосуванню при порушенні особистих немайнових прав.

ТЕМА 9. Трудові відносини у міжнародному приватному праві

План

(для самостійного вивчення)

1 Колізійно-правове регулювання трудових відносин у міжнародному приватному праві.

2 Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП).

3 Особливості регулювання трудових відносин іноземців та осіб без громадянства в Україні. Принцип національного режиму в галузі трудових відносин.

4 Трудові права українських громадян за кордоном.

5 Правове регулювання праці співробітників міжнародних і міжурядових організацій.

Контрольні запитання і завдання

1 Перелічіть колізійні прив'язки щодо трудових відносин, які передбачені Законом України «Про міжнародне приватне право».

2 Назвіть особливості матеріально-правового регулювання трудових відносин у МПП.

3 Розкрийте зміст принципу національного режиму в галузі трудових відносин для іноземних громадян в Україні.

4 Охарактеризуйте порядок працевлаштування громадян України за кордоном та особливості захисту їхніх трудових прав.

5 Яка міжнародна організація відіграє основну роль у

сфері захисту прав трудових мігрантів?

6 Яким режимом користуються в галузі соціального забезпечення в МПП?

7 У чому полягає виключність правового регулювання праці співробітників міжнародних і міжурядових організацій?

8 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

1 Основні функції МОП у сфері захисту прав трудових мігрантів.

2 Міжнародні угоди з питань соціального забезпечення: загальна характеристика.

3 Порядок оформлення дозволу на використання праці іноземців та осіб без громадянства в Україні.

ТЕМА 10. Міжнародний цивільний процес і комерційний арбітраж

План

1 Поняття та джерела міжнародного цивільного процесу.

2 Правове становище іноземних осіб у цивільному процесі.

3 Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб.

4 Міжнародна правова допомога та її види. Виконання іноземних судових доручень.

5 Легалізація документів. Гаазька конвенція 1961 р. про скасування вимог легалізації іноземних офіційних документів.

6 Визнання та примусове виконання іноземних судових рішень.

7 Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу.

8 Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу.

9 Міжнародні регламенти, типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ.

10 Арбітражна угода та компетенція міжнародного

комерційного арбітражу.

11 Арбітражні рішення та їх виконання.

Питання для самостійного вивчення

1 Закон України “Про міжнародний комерційний арбітраж” від 24.02.1994 р.: загальні положення/

2 Типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ та його значення для формування національного законодавства України/

Контрольні запитання і завдання

1 Який вид суспільних відносин належить до предмета регулювання міжнародного цивільного процесу?

2 Перелічіть головні джерела міжнародного цивільного процесу.

3 Що означає «конфлікт юрисдикцій» у МПП?

4 Особливості визначення цивільно-процесуального права та дієздатності іноземних фізичних і юридичних осіб.

5 Охарактеризуйте підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб.

6 Які документи не підлягають легалізації? Яке значення має термін «апостиль»?

7 Розкрийте поняття і правову природу міжнародного комерційного арбітражу та назвіть його види.

8 Що слід розуміти під арбітражним судом **ad hoc**?

9 Перелічіть основні види арбітражних угод.

10 Який засадничий нормативний акт і як вплинув на формування національного законодавства з питань міжнародного комерційного арбітражу?

11 Як здійснюється вибір права, що застосовується в міжнародному комерційному арбітражі відповідно до Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж»?

12 Назвіть випадки визнання рішення міжнародного комерційного арбітражу недійсним. Яку процедуру для цього передбачено?

13 Вирішення завдань Практикуму.

Теми рефератів

1 Міжнародні угоди з питань міжнародного цивільного процесу.

2 Конвенція про зовнішньоторговельний арбітраж 1961 р.

3 Основні міжнародні договори з питань міжнародного комерційного арбітражу.

ЗАЛІКОВІ ПИТАННЯ З КУРСУ «МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО»

1 Предмет міжнародного приватного права.

2 Види іноземного елемента в приватноправових відносинах.

3 Методи правового регулювання в МПП.

4 Система МПП як галузі права та навчальної дисципліни.

5 Співвідношення МПП з іншими галузями національного права та міжнародним правом.

6 Історичні та економічні засади виникнення МПП.

7 Розвиток науки МПП у країнах Європи.

8 Поняття та види джерел МПП.

9 Міжнародні договори як джерела МПП.

10 Значення універсальних і регіональних міжнародних договорів у сфері МПП.

11 Багатосторонні та двосторонні договори про надання правової допомоги.

12 Внутрішнє (національне) законодавство як джерело МПП.

13 Значення кодифікації норм внутрішнього права в галузі МПП, її види.

14 Сфера застосування та структура Закону України “Про міжнародне приватне право”.

15 Поняття правового звичаю, його види.

16 Значення судової практики та доктрини у регулюванні

відносин МПП.

17 Концепція *lex mercatoria*, її вплив на судову та арбітражну практику.

18 Поняття і види уніфікації та гармонізації норм МПП.

19 Поняття і структура колізійної норми.

20 Інтерперсональні, інтертемпоральні та інтервокальні колізії.

21 Загальна класифікація колізійних норм.

22 Основні формули прикріплення.

23 Автономія волі сторін.

24 Проблема кваліфікації колізійної норми. Основні теорії кваліфікації.

25 Конфлікт кваліфікацій. Вирішення проблеми конфлікту кваліфікацій у національній доктрині МПП.

26 Поняття зворотного відсилання та відсилання до права третьої країни.

27 Інститут “обходу закону” в МПП.

28 Правила встановлення змісту та застосування іноземного права відповідно до Закону України “Про міжнародне приватне право”.

29 Інститут публічного порядку в МПП.

30 Надімперативні норми закону країни суду та закону третьої держави.

31 Взаємність (матеріальна та формальна) і реторсії.

32 Поняття “особистий закон фізичної особи” та сфера його дії.

33 Колізійні аспекти подвійного громадянства та безгромадянства фізичних осіб.

34 Особливості правового статусу іммігрантів, біженців та осіб, яким надано політичний притулок, згідно з МПП.

35 Приватноправові аспекти встановлення національного режиму для іноземців в Україні.

36 Особливості визнання іноземця обмежено дієздатним і недієздатним. Колізійні аспекти опіки та піклування.

37 Оголошення іноземця безвісно відсутнім чи померлим і його наслідки в Україні і за кордоном.

38 Критерії визначення особистого закону юридичної особи.

39 Організаційно-правові форми діяльності іноземних

юридичних осіб в Україні. Представництва та філії.

40 Транснаціональні корпорації в МПП.

41 Проблеми, пов'язані з правовим регулюванням господарської діяльності компаній, розташованих в офшорних зонах.

42 Міжнародні юридичні особи.

43 Особливості правового положення держави в МПП.

44 Поняття “іmunітет держави” в МПП. Теорії абсолютного, функціонального та обмеженого іmunітету, їх вплив на формування національного законодавства про іmunітет іноземних держав.

45 Види іmunітету держав у МПП.

46 Міжнародні договори щодо іmunітету держав. Норми про іmunітет іноземної держави в законодавстві України.

47 Колізійні питання права власності.

48 Правове регулювання іноземних інвестицій у МПП. Гарантії майнових прав іноземних інвесторів в угодах СОТ.

49 Правове положення власності України за кордоном.

50 Сфера дії права, що застосовується до правочину.

51 Колізійні прив'язки, що застосовуються до договірних зобов'язань з іноземним елементом.

52 Уніфікація правового регулювання в галузі міжнародних комерційних угод. Віденська конвенція ООН “Про договори міжнародної купівлі-продажу товарів”.

53 Міжнародні транспортні організації та їх роль в уніфікації законодавства про міжнародні перевезення.

54 Міжнародні морські перевезення. Конвенція ООН про морське перевезення вантажів 1978 р.

55 Міжнародні залізничні перевезення. Угода про міжнародні залізничні перевезення (КОТІФ) 1980 р. Поняття, значення міжнародного договору перевезення.

56 Види міжнародних перевезень.

57 Джерела правового регулювання міжнародних перевезень.

58 Колізійні питання договору міжнародних перевезень.

59 Особливості відповідальності перевізника.

60 Товаророзпорядчі документи.

- 61 Міжнародно-транспортні організації.
- 62 Правове регулювання міжнародних перевезень окремими видами транспорту.
- 63 Міжнародні автомобільні перевезення. Конвенція про договори міжнародного дорожнього перевезення вантажів (КДПВ) 1956 р.
- 64 Міжнародні повітряні перевезення. Монреальська конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень від 28.05.1999 р.
- 65 Міжнародні річкові перевезення. Будапештська конвенція про договір перевезення вантажів внутрішніми водними шляхами від 22.06.2001 р.
- 66 Міжнародні змішані перевезення. Конвенція ООН про міжнародні змішані перевезення вантажів від 24.05.1980 р.
- 67 Види позадоговірних зобов'язань, ускладнених іноземним елементом, і колізійні підходи до їх регулювання.
- 68 Сфера дії права, що підлягає застосуванню до зобов'язань, які виникли внаслідок завдання шкоди.
- 69 Роль міжнародних угод у колізійно-правовому регулюванні зобов'язань із завдання шкоди. Гаазька конвенція 1973 р. про право, що застосовується до відповідальності виготівника.
- 70 Представництво, довіреність і позовна давність у МПП.
- 71 Колізійне регулювання міжнародних трудових відносин.
- 72 Міжнародно-правове регулювання праці. Роль конвенцій Міжнародної організації праці (МОП).
- 73 Працевлаштування іноземців в Україні.
- 74 Трудові права українських громадян за кордоном.
- 75 Поняття міжнародного цивільного процесу.
- 76 Джерела правового регулювання цивільних процесуальних відносин з іноземним елементом.
- 77 Правове положення іноземних осіб у цивільному процесі.
- 78 Судовий імунітет іноземної держави.
- 79 Особливості процесуального положення дипломатичних, консульських та інших офіційних представництв іноземних держав.
- 80 Підсудність цивільних справ за участю іноземних осіб. Основні системи визначення міжнародної підсудності.

81 Виключна та альтернативна підсудність цивільних справ за Законом України “Про міжнародне приватне право”.

82 Міжнародна правова допомога та її види.

83 Легалізація документів. Проставляння апостилю.

84 Визнання та виконання іноземних судових рішень. Екзекватура.

85 Поняття і види міжнародного комерційного арбітражу.

86 Міжнародно-договірна уніфікація комерційного арбітражу. Міжнародні центри комерційного арбітражу.

87 Міжнародні регламенти, типовий закон про міжнародний комерційний арбітраж ЮНСІТРАЛ.

88 Арбітражна угода.

89 Арбітражні рішення. Виконання рішень.

90 Підстави для відмови у визнанні та виконанні іноземних арбітражних рішень.

ТЕСТИ

Модуль 1. Загальна частина МПП Змістовий модуль 1. Загальні засади міжнародного приватного права

Поняття міжнародного приватного права

- 1** *Позначте визначення, яке розкриває поняття «міжнародне приватне право»:*
- 1) підгалузь міжнародного права, що регулює міжнародні економічні відносини;
  - 2) підгалузь цивільного права, що регулює цивільні відносини за участю іноземних фізичних і юридичних осіб;
  - 3) сукупність норм, що регулюють приватні та процесуальні відносини з іноземним елементом;
  - 4) сукупність норм національного права, що регулюють відносини міжнародного обміну товарами та послугами.
- 2** *Вкажіть вид суспільних відносин, який не належить до предмета регулювання міжнародного приватного права:*
- 1) відносини з міжнародного усиновлення;
  - 2) відносини з міжнародних перевезень;
  - 3) виконання рішень іноземних судів;
  - 4) міжнародне оподаткування.
- 3** *У чому полягає подібність міжнародного приватного права та міжнародного публічного права:*
- 1) спільні джерела правового регулювання;
  - 2) основним суб'єктом міжнародного публічного та міжнародного приватного права є держава;
  - 3) загальна мета – створення правових засад міжнародного співробітництва в різних галузях суспільних відносин;
  - 4) спільний предмет регулювання?
- 4** *Вкажіть ознаку, яка характеризує приватні правовідносини:*
- 1) ієрархічні відносини між суб'єктами;

- 2) перевага директивно-зобов'язуючих норм права;
- 3) широке використання договірної форми регулювання;
- 4) майнова відокремленість сторін.

5 Вкажіть способи правового впливу на певні суспільні відносини, які не притаманні міжнародному приватному праву:

- 1) колізійний метод;
- 2) метод рекомендацій;
- 3) метод приписів;
- 4) метод заохочень.

6 Яке місце посідає МПП у правовій системі:

- 1) це самостійна автономна правова система;
- 2) це галузь національного приватного права;
- 3) це комплексна галузь права;
- 4) це інститут національного цивільного права?

7 Яке значення має слово «міжнародне» в понятті МПП:

- 1) приватноправові відносини, що мають у своєму складі іноземний елемент;
- 2) це міждержавні відносини;
- 3) це відносини, врегульовані міжнародним публічним правом;
- 4) це відносини, врегульовані міжнародними договорами?

8 Що означає «колізія права» в МПП:

- 1) примат міжнародного права над національним;
- 2) відмінність у національному та міжнародно-правовому регулюванні;
- 3) зіткнення норм внутрішнього законодавства щодо регулювання правовідносин з іноземним елементом;
- 4) різне вирішення одних і тих самих приватноправових питань у законодавстві різних держав?

9 У чому полягає сутність колізійного методу:

- 1) створення судом нової норми права (прецеденту);
- 2) застосування до спірних правовідносин права країни су-

- ду;
- 3) подолання колізії між правовими нормами різних країн світу;
  - 4) застосування автономії волі сторін правовідносин?

10 Назвіть правові форми колізійного методу:

- 1) міжнародні договори;
- 2) колізійні норми національного права;
- 3) колізійні норми права іноземних держав;
- 4) міжнародні торгові звичаї.

11 У чому проявляється «прямий» характер матеріального методу:

- 1) при його застосуванні має вирішуватися колізійне питання;
- 2) він передбачає безпосереднє регулювання відносин шляхом прямого застосування матеріальних норм;
- 3) матеріальний метод передбачає обов'язкове застосування матеріальних норм національного законодавства;
- 4) сторони прямо передбачають в угоді регулювання правовідносин нормами права певної країни?

12 У чому полягає сутність уніфікації матеріально-правових норм у МПП:

- 1) це кодифікація міжнародно-правових звичаїв;
- 2) це стихійний процес наближення законодавства різних держав;
- 3) це діяльність транснаціональних корпорацій зі створення типових форм комерційних угод;
- 4) це укладення міжнародних договорів, спрямованих на створення одноманітних норм національного права?

Джерела міжнародного приватного права

13 У чому полягає подвійний характер джерел МПП:

- 1) в особливому значенні судового прецеденту;
- 2) у праві судів вирішувати спір на засадах «права справедливості»;

- 3) в особливому значенні міжнародно-правових актів, можливості їх безпосереднього застосування у національних судах;
- 4) джерела МПП не мають подвійного характеру?

14 Які форми права застосовуються в міжнародному приватному праві:

- 1) міжнародні договори;
- 2) правові звичаї;
- 3) внутрішнє законодавство;
- 4) господарські договори?

15 Чинні для України міжнародні договори можуть укладати:

- 1) Президент України;
- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, державні органи;
- 4) профспілки України.

16 Які акти внутрішнього законодавства повністю присвячені врегулюванню правовідносин за участю іноземного елемента:

- 1) Закон України „Про міжнародне приватне право”;
- 2) Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність”;
- 3) Закон України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”;
- 4) Закон України „Про громадянство України”?

17 Сферою дії Закону України „Про міжнародне приватне право” є:

- 1) визначення застосовуваного права;
- 2) визначення процесуальної правоздатності і дієздатності іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб;
- 3) визначення підсудності судам України справ з іноземним

елементом;

- 4) визначення форми здійснення правосуддя за участю іноземного елемента.

18 Якими нормативним актами України дозволено застосування звичаїв:

- 1) Цивільним кодексом України;
- 2) Законом України „Про міжнародне приватне право”;
- 3) Законом України „Про міжнародний комерційний арбітраж”;
- 4) Кодексом про адміністративні правопорушення України?

19 У якій сфері приватноправових відносин з іноземним елементом не прийнято жодного універсального міжнародного договору:

- 1) у галузі міжнародного трудового права;
- 2) у галузі шлюбно-сімейних відносин з іноземним елементом;
- 3) у галузі міжнародних перевезень;
- 4) універсальні міжнародні угоди регулюють усі сфери МПП?

20 Який міжнародний договір є єдиною у світі кодифікацією міждержавного МПП:

- 1) Гаазька конвенція про міжнародний цивільний процес 1954 р.;
- 2) Віденська конвенція про договори міжнародної купівлі-продажу товарів 1980 р.;
- 3) Кодекс Бустаманте 1928 р.;
- 4) Вашингтонська конвенція про захист іноземних інвестицій 1965 р.?

21 Які міжнародні звичаї відіграють основну роль у регулюванні приватноправових відносин з іноземним елементом:

- 1) міжнародні звичаї у галузі податкового та митного права;
- 2) міжнародні звичаї у галузі спадкового права;
- 3) міжнародні торгові звичаї, звичаї торговельного мореплавання;
- 4) звичаї колізійної взаємності?

22 *Що розуміють під поняттям «Lex mercatoria»:*

- 1) особливий інститут національного господарського права;
- 2) система міжнародних конвенцій з питань МПП;
- 3) система недержавного регулювання зовнішньо-економічної діяльності;
- 4) підгалузь міжнародного економічного права?

23 *У чому полягає значення судового прецеденту:*

- 1) прецедент - це звичайне судове рішення;
- 2) прецедент має вирішальне значення при вирішенні аналогічних справ у подальшій судовій практиці;
- 3) прецедент має значення норми національного закону;
- 4) усі судові прецеденти є частиною національного законодавства?

24 *Що розуміють під доктриною як джерелом МПП:*

- 1) право науковців вносити зміни у чинне законодавство;
- 2) законотворча діяльність науковців;
- 3) опубліковані думки загальновизнаних фахівців у галузі права;
- 4) це наукові праці видатних вчених, що визнані на офіційному рівні та безпосередньо використовуються правозастосовними органами?

Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві

Колізійні норми у міжнародному приватному праві

25 *Що є нормативною підставою застосування національними судами іноземного права:*

- 1) норми міжнародного права;
- 2) колізійні норми національного законодавства;
- 3) принцип взаємності.
- 4) загальновизнані права людини?

26 Колізійна норма – це:

- 1) норма, що містить колізію;
- 2) норма, яка визначає, право якої держави має бути застосоване до правовідносин, ускладнених іноземним елементом;
- 3) норма, яка усуває колізію між нормативними актами однієї держави;
- 4) норма, що встановлює межі автономії волі сторін.

27 Структуру колізійної норми складають такі елементи:

- 1) диспозиція;
- 2) обсяг;
- 3) санкція;
- 4) прив'язка.

28 До множинних (складних) колізійних норм належать:

- 1) альтернативні норми.
- 2) субсидіарні норми.
- 3) кумулятивні норми.
- 4) спеціальні норми?

29 Вкажіть основну прив'язку диспозитивних колізійних норм:

- 1) право, обране сторонами правовідносин;
- 2) закон суду;
- 3) закон найбільш тісного зв'язку;
- 4) особистий закон сторін.

30 Назвіть види колізійних норм залежно від форми колізійної прив'язки:

- 1) інтертемпоральні та інтерперсональні;
- 2) альтернативні та диспозитивні;
- 3) односторонні та двосторонні;
- 4) міжнародні та національні.

31 В обсязі колізійної норми визначається:

- 1) правом якої держави будуть регулюватися правовідносини, вказані у даній нормі;
- 2) правовідносини, до яких буде застосовуватися дана норма;

- 3) відповідальність за порушення приписів даної норми;
- 4) умови, за наявності яких можливе застосування даної норми.

32 До якої правової системи відсилає одностороння колізійна прив'язка:

- 1) до закону країни суду;
- 2) особистого закону однієї з сторін зобов'язання;
- 3) особистого закону фізичної особи;
- 4) закону місця укладання договору?

33 До якої правової системи може відсилати колізійна норма:

- 1) лише до власного національного права;
- 2) до міжнародного права;
- 3) до права власної держави, до іноземного чи міжнародного права;
- 4) лише до правової системи іноземної держави?

34 Які нові формули прикріплення характерні для сучасного МПП:

- 1) особистий закон усиновителя;
- 2) закон прапора;
- 3) принцип найбільш тісного зв'язку;
- 4) закон сутності правовідносин?

35 Що називають кумуляцією колізійної прив'язки:

- 1) автономію волі сторін;
- 2) один із засобів розв'язання конфлікту кваліфікацій;
- 3) необхідність враховувати приписи різних правових систем при регулюванні одних і тих самих правовідносин;
- 4) суперечливість колізійної прив'язки?

36 Що вважається розщепленням колізійної прив'язки:

- 1) конфлікт юрисдикцій;
- 2) ситуація, коли правовідносини в цілому підпорядковуються правопорядку однієї країни, а окремі їх елементи – правопорядку іншої країни;
- 3) колізії колізій;

4) негативні колізії колізій?

Особливості застосування колізійних норм

37 У чому полягає відмінність кваліфікації колізійної норми від кваліфікації інших видів норм:

- 1) кваліфікація колізійної норми нічим не відрізняється від кваліфікації інших норм права;
- 2) кваліфікація колізійної норми здійснюється відповідно до вимог міжнародного публічного права;
- 3) колізійна норма пов'язує правові системи різних країн, оскільки фактичний склад правовідносин обтяжений іноземним елементом;
- 4) кваліфікація колізійної норми здійснюється відповідно до іноземного законодавства?

38 Коли виникає конфлікт кваліфікацій:

- 1) на стадії вирішення колізійного питання;
- 2) при розв'язанні спору по суті;
- 3) на стадії попереднього розгляду справи;
- 4) за необхідності застосувати норми міжнародних договорів?

39 Що розуміють під кваліфікацією колізійної норми:

- 1) первинну кваліфікацію правових понять, що містяться в обсязі та прив'язці;
- 2) це визначення прав та обов'язків сторін;
- 3) це вирішення колізійного питання;
- 4) це поділ правовідносин на окремі статuti.

40 Вкажіть найбільш поширений засіб розв'язання конфлікту кваліфікацій:

- 1) кваліфікація на основі автономії волі сторін;
- 2) кваліфікація за *lex cause*;
- 3) кваліфікація на основі права країни суду;
- 4) кваліфікація на засадах міжнародної ввічливості.

41 У чому полягає теорія «автономної кваліфікації»:

- 1) кваліфікація на основі автономії волі сторін;

- 2) кваліфікація на основі норм міжнародних договорів;
- 3) кваліфікація відповідно до понять, які є загальними для правових систем усіх держав;
- 4) кваліфікація на основі принципу найбільш тісного зв'язку?

42 Що називають «попереднім колізійним питанням»:

- 1) вирішення питання про підсудність спору;
- 2) наявність взаємопов'язаних відносин, коли від вирішення питання по одному з них залежить вибір права щодо іншого;
- 3) поняття невідоме МПП;
- 4) питання про застосування іноземного процесуального права?

43 У чому полягає сутність зворотного відсилання:

- 1) це різновид колізійної взаємності;
- 2) це вид реторсії;
- 3) це ситуація, за якої колізійна норма обраного для застосування іноземного закону відсилає назад до закону країни суду;
- 4) це ситуація, за якої колізійна норма обраного для застосування іноземного закону відсилає до норм міжнародних договорів?

44 У чому полягає сутність відсилання до права третьої країни:

- 1) це відсилання до права будь-якої третьої країни, що визначається на розсуд суду;
- 2) це відсилання колізійної норми обраного для застосування іноземного закону до права іншої держави, що не є країною суду;
- 3) це відсилання до норм багатосторонніх конвенцій про правову допомогу;
- 4) подібне відсилання невідоме сучасному МПП?

45 Який спосіб вирішення проблеми зворотного відсилання є найбільш популярним за сучасних умов?

- 1) переважна кількість держав визнають усю систему відси- лань у повному обсязі, поки не буде встановлено право, що передбачає матеріальне регулювання спірних правовідносин;
- 2) переважна більшість держав визнають зворотні відси- лань лише на засадах взаємності;
- 3) зворотні відси- лання приймаються лише на підставі між- народних договорів;
- 4) більшість держав визнає лише зворотне відси- лання до власного права?

46 У яких випадках, не дивлячись на припис колізійної норми щодо застосування іноземного права, застосовується закон суду:

- 1) якщо на цьому наполягають сторони у справі;
- 2) якщо, не дивлячись на вжиті заходи, у розумні строки не вдалося встановити зміст іноземного права;
- 3) у відповідності зі спеціальним приписом Міністерства юстиції України;
- 4) якщо існує рішення Верховного Суду України, де до аналогічної справи було застосоване право України?

47 Що слід розуміти під колізійною взаємністю:

- 1) іноземне право застосовується лише в тому випадку, якщо у даній державі застосовується право країни суду;
- 2) це взаємність, встановлена звичаями міжнародної ввічли- вості;
- 3) це право вільного доступу іноземців до правосуддя;
- 4) це взаємність, встановлена Загальною декларацією прав людини?

48 Кульгаючі відносини – це:

- 1) відносини, що отримали неоднакову правову оцінку у праві різних держав;
- 2) відносини, не врегульовані правовими нормами;

- 3) відносини, врегульовані міжнародними звичаями;
- 4) відносини, що регулюються лише звичаями ділового обігу.

Особливості застосування матеріального права в МПП

49 Як необхідно тлумачити та застосовувати іноземне право:

- 1) відповідно до закону та доктрини відповідної іноземної держави;
- 2) відповідно до закону та доктрини країни суду;
- 3) відповідно до міжнародних звичаїв і правил міжнародної ввічливості;
- 4) відповідно з офіційним тлумаченням, що здійснюється Міністерством юстиції України.

50 У чому полягає «застереження про публічний порядок»:

- 1) у невизнанні права іноземної держави;
- 2) у забороні застосовувати іноземне процесуальне право;
- 3) іноземне законодавство не застосовується, якщо його застосування несумісне із публічним порядком даної держави;
- 4) іноземне законодавство застосовується лише у випадках прямо передбачених національним законодавством?

51 Що вважається несумісним із публічним порядком держави:

- 1) право іноземної країни в цілому;
- 2) суспільно-політична система іншої країни;
- 3) наслідки застосування іноземної правової норми на території даної держави;
- 4) судові прецеденти?

52 Як можна визначити категорію «публічний порядок»:

- 1) як суверенітет і безпеку країни;
- 2) як міжнародну правосуб'єктність даної держави;

- 3) ця категорія не має законодавчого визначення;
- 4) шляхом переліку основних норм, що складають основу даного поняття?

53 *Які імперативні норми національного права обов'язково застосовуються судом, не дивлячись на приписи колізійних норм щодо застосування іноземного права:*

- 1) норми кримінального та адміністративного права даної держави;
- 2) процесуальні норми даної держави;
- 3) норми національного приватного права, що містять вказівку на їх обов'язкове застосування, та норми, що мають особливе значення для забезпечення прав та інтересів учасників приватних правовідносин;
- 4) міжнародні стандарти прав людини?

54 *На кому лежить обов'язок встановити зміст іноземного права:*

- 1) на судових установах;
- 2) на сторонах спірних правовідносин;
- 3) на працівниках Державної виконавчої служби;
- 4) на законних представниках сторін?

55 *Терміном «трансмісія» визначається:*

- 1) обхід закону;
- 2) зворотне відсилання;
- 3) відсилання до права третьої країни;
- 4) застереження про взаємність.

56 *До інструментів, що змінюють обсяг дії національного права стосовно іноземців певної державної приналежності, належить:*

- 1) реторсія;
- 2) національний режим;
- 3) взаємність;
- 4) автономія волі.

57 *Іноземне право не застосовується, оскільки його застосування суперечить правопорядку, основам моралі, суспільним устоям, добрим звичаям тощо. У даному випадку йдеться про:*

- 1) негативне застереження про публічний порядок;
- 2) позитивне застереження про публічний характер;
- 3) обхід закону;
- 4) колізійна взаємність.

58 *У силу якого режиму іноземці однієї держави користуються максимумом тих прав, що надані особам іншої держави:*

- 1) національного режиму;
- 2) режиму найбільшого сприяння;
- 3) недискримінаційного режиму;
- 4) спеціального режиму.

59 *Міжнародні договори та багатосторонні конвенції виходять із принципів:*

- 1) матеріальної взаємності;
- 2) формальної взаємності;
- 3) спеціального правового режиму;
- 4) недискримінації.

60 *Реторсія в міжнародному приватному праві – це:*

- 1) результат зіткнення (колізії) колізійних норм різних держав;
- 2) заходи примусового впливу у відповідь на недружні дії іншої держави;
- 3) один із способів кваліфікації колізійних норм;
- 4) колізія колізій.

Змістовий модуль 2. Суб'єкти МПП

Суб'єкти МПП

Правове положення фізичних осіб у міжнародному приватному праві

- 61** *У чому полягає подвійний характер правового становища іноземців:*
- 1) вони користуються більшим об'ємом прав, ніж громадяни даної країни;
  - 2) вони підпорядковуються одночасно двом правопорядкам – особистому закону та закону країни перебування;
  - 3) вони користуються правом консульського захисту;
  - 4) на іноземців не поширюється цивільна та адміністративна юрисдикція країни перебування?
- 62** *Виключіть категорію іноземців, що не вказана в Законі України „Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства”:*
- 1) які тимчасово перебувають на території України;
  - 2) які тимчасово проживають в Україні;
  - 3) які постійно прийняті в Україні;
  - 4) які постійно проживають в Україні.
- 63** *Елементами цивільної правоздатності іноземних громадян в Україні не є:*
- 1) право займатися промислом у виключній (морській) економічній зоні України;
  - 2) право володіти майном на праві власності;
  - 3) право спадкувати майно;
  - 4) право укладати правочини.
- 64** *Правоздатність фізичної особи визначається:*
- 1) за її особистим законом;
  - 2) за законодавством України;
  - 3) правом місця перебування;

- 4) правом, обраним цією особою.
- 65 Дієдатність фізичної особи визначається:**
- 1) законом, обраним фізичною особою;
  - 2) особистим законом;
  - 3) законом країни перебування;
  - 4) законом місця знаходження майна.
- 66 Якщо іноземець має місце проживання в Україні, його особистим законом є :**
- 1) закон його громадянства;
  - 2) право країни, з якої ця особа переїхала до України;
  - 3) право України;
  - 4) право України та право його громадянства.
- 67 Особистим законом біженця є:**
- 1) закон громадянства;
  - 2) право країни, яка надала йому притулок;
  - 3) право країни, яка обрана біженцем для постійного проживання;
  - 4) право України.
- 68 Особистим законом апатрида є:**
- 1) закон його доміцилію;
  - 2) право України;
  - 3) закон останнього громадянства;
  - 4) право, обране цією особою.
- 69 За наявності в особи декількох громадянств його особистим законом вважається:**
- 1) закон місця народження;
  - 2) закон останнього громадянства;
  - 3) закон його доміцилію;
  - 4) будь-яке право, обране біпатридом.
- 70 Право фізичної особи на ім'я визначається:**
- 1) особистим законом;
  - 2) законом країни використання імені;
  - 3) законом громадянства;

- 4) правом країни, з якою іноземець тісно пов'язаний.
- 71** *Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи або визнання фізичної особи недієздатною в Україні визначається:*
- 1) за особистим законом;
  - 2) за законом місця проживання;
  - 3) законом громадянства фізичної особи;
  - 4) за законодавством України.
- 72** *Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою на території України регулюється по праву:*
- 1) громадянства цієї особи;
  - 2) її доміцилію;
  - 3) останнім з відомих особистих законів цієї особи;
  - 4) суду, що розглядає цивільну справу.

Правове положення юридичних осіб у міжнародному приватному праві

- 73** *Вкажіть питання, які вирішуються за особистим законом юридичної особи:*
- 1) відповідальність за невиконання зобов'язань;
  - 2) порядок реорганізацій і ліквідації;
  - 3) підсудність справ, учасником яких є юридична особа;
  - 4) право займатися зовнішньоекономічною діяльністю.
- 74** *Яким чином у законодавстві переважної більшості країн визначається особистий закон юридичної особи:*
- 1) на основі практики міжнародних організацій;
  - 2) на основі теорії інкорпорації;
  - 3) на основі теорії контролю;
  - 4) шляхом поєднання декількох колізійних прив'язок – місця інкорпорації, місця ефективної господарської діяльності, місця реєстрації, місця контролю.

75 *Вкажіть нормативні акти, у яких містяться колізійні прив'язки щодо визначення особистого закону юридичних осіб:*

- 1) Цивільний кодекс України;
- 2) Закон України „Про міжнародне приватне право”;
- 3) Закон України „Про господарські товариства”;
- 4) Господарський кодекс України.

76 *Для вирішення яких питань застосовується колізійний принцип «особистий закон юридичної особи»:*

- 1) для визначення належної форми установчих документів;
- 2) для визначення особистого статуту юридичної особи;
- 3) для цілей оподаткування;
- 4) для цілей ліцензування?

77 *Якими режимами може користуватися іноземна компанія на території держави місцезнаходження:*

- 1) режимом найбільшого сприяння.
- 2) спеціальним режимом, що встановлює додаткові обтяження;
- 3) національним режимом, режимом найбільшого сприяння, преференційним режимом;
- 4) лише режимом найбільшого сприяння.

78 *Відповідно до чинного земельного законодавства іноземні юридичні особи в Україні для ведення підприємницької діяльності:*

- 1) можуть набувати право власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення за договором купівлі-продажу, ренти, дарування, міни, іншими цивільно-правовими угодами;
- 2) не можуть набувати право власності на земельні ділянки;
- 3) можуть набувати право власності на земельні ділянки несільськогосподарського призначення лише в разі придбання нерухомості в межах чи поза межами неселеного пункту;
- 4) можуть набувати право власності на будь-які види

земельних ділянок на загальних засадах.

79 У чому полягають основні проблеми правового регулювання діяльності ТНК:

- 1) ТНК – суб'єкти міжнародного публічного права.
- 2) ТНК – це компанії, що не лише здійснюють господарську діяльність у багатьох країнах, але й засновані на міжнародному капіталі.
- 3) ТНК засновані на нормах міжнародної угоди.
- 4) ТНК мають вирішальний вплив на політику та економіку країн, що розвиваються?

80 У чому полягає основний сенс створення офшорних компаній:

- 1) відмивання «брудних» грошей;
- 2) залучення іноземних інвестицій шляхом гарантування пільгового оподаткування;
- 3) ухилення від оподаткування у державі, де здійснюється основна господарська діяльність компанії;
- 4) створення суб'єктів господарювання для ведення міжнародного бізнесу?

81 Позначте ознаки офшорних компаній:

- 1) реєстрація статуту в межах спеціальних територіальних юрисдикцій;
- 2) не підлягає оподаткуванню (або підлягає пільговому оподаткуванню) на території юрисдикції, де відбулася реєстрація;
- 3) зобов'язана здійснювати господарську діяльність лише за місцем реєстрації статуту;
- 4) підвищені гарантії комерційної таємниці.

82 Які утворення називають міжнародними юридичними особами:

- 1) це будь-які міждержавні утворення;
- 2) це юридичні особи, утворені відповідно до міжнародних договорів на підставі законодавства двох і більше держав;
- 3) це міжнародні неурядові організації;
- 4) це транснаціональні корпорації, що здійснюють

господарську діяльність на території двох або більше країн?
83 *Вкажіть суб'єкти, що мають статус міжнародних юридичних осіб:*

- 1) міжнародний поштовий союз;
- 2) транснаціональна корпорація „Бритіш Петроліум”;
- 3) ЮНЕСКО;
- 4) промислово-фінансова група „Індустріальний Союз Донбасу”.

84 *Як визначається особистий закон міжнародної міжурядової організації:*

- 1) за теорією осілості;
- 2) за теорією інкорпорації;
- 3) відповідно до засновницьких документів і договору із державою її постійного місцеперебування;
- 4) відповідно з національним законодавством держави постійного місцеперебування?

Держава як учасник приватноправових відносин з іноземним елементом

85 *Які відносини за участю держави регулюються МПП:*

- 1) відносини науково-технічного співробітництва;
- 2) приватноправові відносини, однією стороною є держава, а іншою стороною виступає іноземна приватна особа;
- 3) держава не є суб'єктом МПП;
- 4) міждержавні відносини?

86 *На чому засновано теорію державного імунітету:*

- 1) на звичаях міжнародної ввічливості;
- 2) принципі захисту прав і свобод людини;
- 3) принципі суверенної рівності держав;
- 4) принципі невтручання у внутрішні справи?

87 *У юридичній доктрині виділяють теорії імунітету держави:*

- 1) універсального й функціонального;
- 2) українського та іноземного;

- 3) абсолютного й обмеженого;
- 4) функціонального й обмеженого.

88 *Відповідно до теорії абсолютного імунітету держав, на території іншої держави:*

- 1) завжди користується імунітетом;
- 2) ніколи не користується імунітетом;
- 3) користується імунітетом тільки тоді, коли вона здійснює суверенні дії;
- 4) прирівнюється до юридичних осіб.

89 *Відповідно до теорії обмеженого імунітету держав на території іншої держави:*

- 1) завжди користується імунітетом;
- 2) ніколи не користується імунітетом;
- 3) користується імунітетом тільки тоді, коли здійснює суверенні дії;
- 4) не може вчиняти ніяких дій.

90 *Держава, як учасник міжнародних приватноправових відносин, має правоздатність:*

- 1) загальну;
- 2) спеціальну;
- 3) обмежену;
- 4) універсальну.

91 *У чому полягає судовий імунітет держави:*

- 1) будь-які спірні правочини за участю держави розглядаються у спеціалізованих міжнародних судових установах;
- 2) правочини за участю держави взагалі не можуть бути предметом судового розгляду;
- 3) держава сама визначає підсудність укладених нею правочинів;
- 4) правочини за участю держави не можуть підлягати розгляду в іноземних судах?

92 Які існують види імунітету держав:

- 1) імунітет від примусового виконання рішень іноземних судів;
- 2) імунітет від притягнення державних підприємств до цивільно-правової відповідальності;
- 3) імунітет від звернення стягнень на майно вищих посадових осіб держави, що знаходиться за кордоном;
- 4) імунітет від попереднього забезпечення позову?

93 У яких нормативних актах України закріплено положення про імунітет іноземних держав:

- 1) Україна не приєдналася до жодної міжнародної конвенції про державний імунітет;
- 2) цивільний кодекс України, Господарський кодекс України;
- 3) цивільний процесуальний та Господарсько-процесуальний кодекси України;
- 4) закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність»?

94 Які органи державної влади зобов'язані вживати заходи з забезпечення імунітету нашої держави у разі подачі позовів до України в іноземних судових установах:

- 1) Президент України;
- 2) Міністерство закордонних справ України та Міністерство юстиції України.
- 3) Фонд державного майна України.
- 4) Міністерство фінансів і Верховний Суд України?

95 Чи може держава в особі органу виконавчої влади відмовитись від імунітету, укладаючи господарські угоди з іноземними юридичними особами:

- 1) рішення про відмову від імунітету за певним господарським зобов'язанням приймає Кабінет Міністрів України.
- 2) рішення про відмову від імунітету за певним господарським зобов'язанням приймає відповідне галузеве міністерство.

- 3) це питання не врегульоване чинним законодавством.
- 4) держава за будь-яких обставин не може відмовитись від імунітету?

96 У разі подання до судів України позовів до іноземної держави:

- 1) справа розглядається судами у звичайному порядку;
- 2) розгляд справи допускається лише за згодою Міністерства юстиції України;
- 3) розгляд справи допускається лише за згодою компетентних органів відповідної держави;
- 4) спори за участю іноземних держав не підсудні національним судам і розглядаються лише Міжнародним судом ООН.

Модуль 2. Особлива частина МПП

Змістовий модуль 3. Право власності в МПП. Правочини та зобов'язання в МПП

Право власності та інші речові права в міжнародному приватному праві

97 Який характер має право власності та інші речові права:

- 1) екстериторіальний;
- 2) територіальний;
- 3) виключний;
- 4) імперативний?

98 Колізійними питаннями права власності є:

- 1) встановлення змісту права власності та інших речових прав;
- 2) диференціація майна на рухоме та нерухоме;
- 3) визначення підстав виникнення та припинення права власності;
- 4) встановлення змісту юридичної категорії „право власності”.

99 *Право власності визначається за допомогою колізійної прив'язки:*

- 1) до закону місця знаходження власника;
- 2) закону доміцилію власника;
- 3) закону місця знаходження речі;
- 4) закону громадянства власника.

100 *Відповідно до закону місця знаходження речі вирішується:*

- 1) об'єм прав власника, порядок реквізиції та конфіскації майна;
- 2) коло осіб, що мають можливість володіти таким правом;
- 3) порядок спадкування;
- 4) зміст права власності та інших речових прав, їх здійснення та захист.

101 *Належність майна до нерухомих або рухомих речей, а також інша класифікація визначається правом держави:*

- 1) громадянином якої є власник;
- 2) де це майно знаходиться;
- 3) особи, що відчужує (продає, дарує та ін.);
- 4) набувача майна.

102 *Право власності та інші речові права на рухоме майно, що перебуває в дорозі, визначається:*

- 1) правом держави-відправника вантажу;
- 2) правом держави-отримувача цього вантажу;
- 3) правом держави перевізника;
- 4) за допомогою автономії волі.

103 *Право власності на судна внутрішнього плавання визначається правом держави:*

- 1) місця знаходження судна;
- 2) місця реєстрації судна;
- 3) місця державної реєстрації власника;
- 4) громадянства власника.

104 *Відповідно до КТМ України право на майно, що затонуло у внутрішніх водах або в територіальному морі України, визначається за законодавством країни:*

- 1) громадянином якої є власник майна;
- 2) прапора судна;
- 3) де це майно затонуло;
- 4) особи, що заподіяла шкоду.

105 *Відповідно до законодавства України іноземні юридичні особи відносно земель сільськогосподарського призначення можуть мати:*

- 1) право власності та інші речові права;
- 2) право оренди;
- 3) будь-які права;
- 4) право, що встановлено угодою сторін.

106 *Захист права власності та інших речових прав здійснюється за правом:*

- 1) держави, у якій майно знаходиться;
- 2) держави суду;
- 3) Держави, громадянином якої є позивач;
- 4) на вибір заявника відповідно до права держави, у якій майно знаходиться, або відповідно до права держави суду.

107 *Яким переважно шляхом здійснюється регулювання іноземних інвестицій:*

- 1) колізійними нормами національного права;
- 2) за допомогою правил, встановлених міжнародними угодами;
- 3) за допомогою уніфікованих колізійних норм;
- 4) на підставі національного інвестиційного законодавства.

108 *Які іноземні інвестори користуються преференційним режимом:*

- 1) ті, які працюють на ринку даної країни більш ніж 10 років;
- 2) ті, які здійснюють особливо крупні інвестиції в найбільш важливі галузі економіки країни;

- 3) преференційних режимів для іноземних інвесторів не встановлюється;
- 4) усі іноземні інвестори?

Правочини та зобов'язання в МПП

Загальні положення щодо правочинів у МПП

109 *Позначте визначення, яке розкриває поняття „міжнародні комерційні правочини” (зовнішньоекономічні правочини):*

- 1) правочини, укладені внаслідок здійснення оферти та акцепту на території різних держав;
- 2) правочини, укладені між сторонами, комерційні підприємства яких знаходяться на території різних держав;
- 3) правочини, розрахунки за якими здійснюються в іноземній валюті;
- 4) правочини, предмет яких знаходиться за кордоном.

110 *У чому полягає головна відмінність зовнішньо-економічного договору від цивільно-правового договору з іноземним елементом:*

- 1) цивільно-правовий договір регулюються правом лише однієї держави;
- 2) це тотожні поняття;
- 3) зовнішньоекономічні договори регулюються лише на засадах міжнародного комерційного права;
- 4) цивільно-правовий договір з іноземним елементом – це родове поняття, а зовнішньоекономічний договір – виводове?

111 *Як слід розуміти «автономію волі сторін» щодо зовнішньоекономічних правочинів:*

- 1) право суду на власний розсуд використовувати будь-яке національне законодавство при розв'язанні зовнішньоекономічного спору;

- 2) право сторін обрати будь-яке право для врегулювання усіх аспектів їх правовідносин;
- 3) як обов'язок сторін зробити в контракті застереження про застосовуване право;
- 4) як право сторін обрати будь-яку правову систему для врегулювання основних аспектів правовідносин?

112 Які межі має автономія волі сторін:

- 1) автономія волі не обмежується;
- 2) сторони можуть обрати право, що має реальний зв'язок із предметом договору;
- 3) застереження про застосовуване право дійсне, лише якщо воно зроблене в момент укладання угоди;
- 4) застереження про застосовуване право не може порушувати імперативні норми права тієї держави, з якою угода має найбільш тісний зв'язок?

113 Вкажіть питання, які вирішуються відповідно до зобов'язального статуту (права, що застосовується до правочину):

- 1) здатність особи бути зобов'язаною за договором;
- 2) права та обов'язки сторін договору;
- 3) форма договору;
- 4) наслідки недійсності договору;

114 Позначте правильне правило, що застосовується до визначення форми зовнішньоекономічного договору, однією із сторін якого є громадянин чи юридична особа України:

- 1) форма договору визначається правом, що застосовується до змісту правочину (*lex causae*);
- 2) форма договору визначається правом місця укладання правочину (*locus regit formam actus*);
- 3) договір укладається в простій письмовій формі, якщо інше не передбачене законом;
- 4) договір укладається в письмовій формі та потребує нотаріального посвідчення.

Договір міжнародної купівлі-продажу товарів

115 Позначте питання, що регулюються Віденською конвенцією про договори міжнародної купівлі-продажу товарів:

- 1) продаж товарів, що існують на момент укладання договору або будуть виготовлені в майбутньому;
- 2) продаж товарів на аукціонах;
- 3) порядок укладання договорів купівлі-продажу товарів;
- 4) відповідальність продавця за шкоду, завдану товаром здоров'ю будь-якої особи.

116 Праву якої держави підпорядковується форма правочинів щодо нерухомості:

- 1) визначається відповідно до автономії волі сторін;
- 2) праву міста укладання правочину;
- 3) праву місця знаходження майна;
- 4) праву країни-продавця?

117 Який характер мають норми Віденської конвенції 1980 р. про договори міжнародної купівлі-продажу товарів:

- 1) імперативний, колізійний;
- 2) альтернативний матеріальний;
- 3) диспозитивний, матеріально-правовий;
- 4) рекомендаційний, матеріально-правовий?

118 Який основний порядок укладання договору міжнародної купівлі-продажу товарів:

- 1) за допомогою інтернету;
- 2) безпосередні переговори продавця та покупця;
- 3) обмін офертою та акцептом;
- 4) за допомогою банківської установи?

119 У чому полягають основні зобов'язання держав-учасників Віденської конвенції 1980 р.:

- 1) прийняття спеціального внутрішнього законодавства;
- 2) Віденська конвенція не зобов'язує держави вживати будь-які спеціальні заходи;
- 3) обов'язкове застосування її норм щодо будь-яких до-

- говорів міжнародної купівлі-продажу товарів;
- 4) створення спеціальних департаментів, на які покладаються обов'язки контролю за виконанням конвенції?

120 *Визначте правову природу принципів УНІДРУА:*

- 1) міжнародна угода;
- 2) приватна кодифікація міжнародних торгових звичаїв;
- 3) рекомендація міжнародної організації;
- 4) типовий договір міжнародної купівлі-продажу товарів.

Міжнародні перевезення вантажів і пасажирів

121 *У чому полягає специфіка договору міжнародного перевезення вантажів:*

- 1) особливий характер транспортної галузі, як природної монополії;
- 2) поєднання уніфікованих колізійних і матеріально-правових норм;
- 3) поєднання публічно-правового та приватноправового аспектів міжнародного перевезення;
- 4) регулювання міжнародних перевезень виключно нормами багатосторонніх міжнародних конвенцій?

122 *Основними колізійним нормами, які застосовуються в галузі міжнародних перевезень, є*

- 1) закон місця відправлення вантажу (багажу, пасажирів);
- 2) закон місця призначення вантажу;
- 3) закон країни транзиту;
- 4) закон прапора.

123 *Основними ознаками міжнародного морського перевезення є:*

- 1) місце відправлення і місце призначення розташовані у двох різних державах;
- 2) місце відправлення і місце призначення розташовані в одній державі;

- 3) судно зареєстровано або плаває під прапором іншої держави знаходження;
- 4) договір укладено сторонами, які належать до різних держав.

124 Договори тайм-чартера и димайз-чартера регулюються правом:

- 1) обраним сторонами договору;
- 2) місця виконання договору;
- 3) місця укладання договору;
- 4) прапора судна.

125 Договір морського перевезення пасажирів регулюється правом держави:

- 1) місця відправлення пасажирів;
- 2) міста призначення судна;
- 3) яка вказана в білеті пасажира;
- 4) прапора судна.

126 Збитки, яких завдано навмисно і розумно з метою врятування судна, фрахту і вантажу, що перевозиться на судні, від загальної для них небезпеки, називаються:

- 1) загальною аварією;
- 2) вартістю ремонту морського судна;
- 3) внесками на покриття видатків;
- 4) коносаментом.

127 Основними ознаками міжнародного авіап перевезення є:

- 1) політ повітряного судна, що належить іноземній особі;
- 2) політ здійснюється по спеціальних міжнародних авіалініях;
- 3) політ повітряного судна в повітряному просторі більш ніж однієї держави;
- 4) наявність у складі екіпажу повітряного судна іноземних громадян.

128 Статут міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО):

- 1) затверджено на засіданні асамблеї ООН в 1944 р.;

- 2) затверджено Євросоюзом;
- 3) є частиною Конвенції про міжнародну цивільну авіацію 1944 р.;
- 4) затверджено Асоціацією міжнародних авіаперевізників.

129 Дія Варшавської конвенції для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень, 1929 р. розповсюджується на повітряні перевезення:

- 1) всіх авіаперевізників;
- 2) за розпорядженням кабінету Міністрів України;
- 3) між європейськими державами;
- 4) між країнами, які беруть у ній участь.

130 Основними колізійними нормами, які застосовуються в галузі міжнародних залізничних перевезень, є:

- 1) закон місця відправлення вантажу (багажу, пасажирів);
- 2) закон місця призначення вантажу;
- 3) закон прапора;
- 4) закон суду.

131 Іноземні автомобільні перевізники не можуть:

- 1) здійснювати перевезення між населеними пунктами в Україні;
- 2) здійснювати транзитний проїзд через Україну;
- 3) здійснювати перевезення пасажирів;
- 4) здійснювати перевезення вантажів.

132 Зупинення та переривання перебігу позовної давності визначається:

- 1) за Законом місця укладання договору;
- 2) законом суду;
- 3) законом перевізника;
- 4) здійсненням перевезення вантажів

Позадоговірні зобов'язання

133 У деликтних відносинах основною формулою прикріплення є:

- 1) закон місця виконання договору;
- 2) закон місця заподіяння шкоди;
- 3) закон місця укладання договору;
- 4) закон місця здійснення акта.

134 Можливість особи нести відповідальність за шкоду ви- значається:

- 1) правом місця заподіяння шкоди;
- 2) законом доміцилію особи, що заподіяла шкоду;
- 3) правом держави, де наступили наслідки деликту;
- 4) особистим законом фізичної або юридичної особи.

135 Право якої держави застосовується до вимог, що впли- вають з порушення виключних особистих немайнових прав:

- 1) автономія волі сторін;
- 2) закон суду;
- 3) особистий закон потерпілого;
- 4) закон держави місця знаходження позивача?

136 Як слід розуміти «закон вчинення деликту»:

- 1) закон місця настання цивільної відповідальності;
- 2) закон постраждалої особи у правовідносинах;
- 3) закон місця заподіяння шкоди або закон місця настання шкідливих наслідків;
- 4) закон місця, де відбулася подія, що зумовила настання шкідливих наслідків?

137 Застосування закону місця заподіяння шкоди ускладнено проблемою:

- 1) жорсткості прив'язки;
- 2) визначення місця скоєння правопорушення;
- 3) визначення кола суб'єктів;
- 4) відсутністю практики застосування.

138 Назвіть основну умову відшкодування моральної шкоди:

- 1) завдання шкоди здоров'ю;
- 2) наявність вини деліквента;
- 3) наявність професійної хвороби;
- 4) скоєння делікту.

139 У якому розмірі відшкодовується моральна шкода у справах з іноземним елементом:

- 1) за погодженням сторін;
- 2) пропорційно розміру матеріальної шкоди, що підлягає відшкодуванню;
- 3) на розсуд суду, незалежно від розміру завданої матеріальної шкоди;
- 4) відповідно до національного закону потерпілого?

140 До сфери дії права, що застосовується до деліктних зобов'язань, не входить визначення:

- 1) правоздатності особи, що заподіяла шкоду;
- 2) об'єму відшкодування шкоди;
- 3) підстав звільнення від відповідальності;
- 4) способу відшкодування шкоди.

141 Вкажіть загальне правило звільнення від деліктної відповідальності:

- 1) угода сторін;
- 2) провокаційна поведінка потерпілого;
- 3) наявність вини потерпілого;
- 4) відсутність протиправності діяння згідно з законом країни суду.

142 До вимог про відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг), застосовується:

- 1) право держави, у якій знаходиться місце проживання або основне місце діяльності потерпілого;
- 2) право держави, у якій знаходиться місце проживання або місце знаходження виробника або особи, яка надала послугу;
- 3) право держави, у якій споживач придбав товар або в якій

- йому була надана послуга;
- 4) будь-який з вищезазначених варіантів, на вибір потерпілого.

143 *До зобов'язань, що виникли внаслідок набуття, збереження майна без достатньої правової підстави, застосовується:*

- 1) право потерпілої сторони;
- 2) за угодою сторін – право будь-якої держави;
- 3) право особи, яка набула майно або зберегла його в себе без достатньої правової підстави (право набувачів);
- 4) право країни, у якій такі дії мали місце.

144 *Вкажіть загальний принцип, встановлений у Гаазьких конвенціях щодо права, яке застосовується до дорожньо-транспортних пригод (1971 р.) і відповідальності виробника (1973 р.):*

- 1) уніфіковані матеріально-правові норми;
- 2) встановлення жорсткого колізійного регулювання;
- 3) застосування складної системи уніфікованих колізійних прив'язок;
- 4) встановлення презумпції відповідальності завдавача шкоди.

Змістовий модуль 4. Трудові відносини в МПП. Міжнародний цивільний процес та арбітраж

Трудові відносини в міжнародному приватному праві

145 *Яким правовим режимом користуються іноземці в галузі трудових відносин на території України:*

- 1) формальної взаємності;
- 2) національним;
- 3) найбільшого сприяння;
- 4) недискримінації.

146 *Що являє собою нелегальна трудова еміграція:*

- 1) кримінальний злочин міжнародного характеру;
- 2) порушення візового режиму;
- 3) порушення трудового законодавства;
- 4) вимушене переселення?

147 Яке право застосовується для регулювання трудових відносин на підприємствах з іноземними інвестиціями:

- 1) автономія волі сторін;
- 2) закон місця реєстрації іноземного інвестора;
- 3) особистий закон найманого працівника;
- 4) закон країни суду?

148 Назвіть основну колізійну прив'язку трудового договору (контракту):

- 1) особистий закон роботодавця;
- 2) особистий закон робітника;
- 3) закон держави, у якій виконується робота;
- 4) закон найбільш тісного зв'язку.

149 Право якої держави застосовується для регулювання трудових відносин на морських і повітряних судах:

- 1) закон прапора;
- 2) закон місця укладання трудової угоди;
- 3) особистий закон власника судна;
- 4) особистий закон працівника – члена екіпажу?

150 Позначте колізійні прив'язки щодо трудових відносин, які передбачені Законом України „Про міжнародне приватне право”:

- 1) автономія волі сторін;
- 2) особистий закон наймача (роботодавця);
- 3) закон місця укладання трудового контракту;
- 4) закон місця виконання роботи.

151 Який режим у галузі трудових відносин за участю іноземних громадян встановлено в Україні:

- 1) національний;
- 2) найбільшого сприяння;

- 3) преференційний;
- 4) Ліцензування?

152 Який загальний порядок залучення іноземців до праці встановлено на території України:

- 1)повідомлення;
- 2)дозвільний;
- 3)вільний;
- 4)не відрізняється від порядку працевлаштування громадян України?

153 Позначте основні вимоги національного законодавства щодо надання дозволу на працевлаштування іноземців в Україні:

- 1) дозвіл на працевлаштування іноземців в Україні не потрібний;
- 2) дозвіл на працевлаштування іноземці отримують особисто у відповідному відділенні центру зайнятості;
- 3) дозвіл на працевлаштування іноземців отримують організації-працедавці на строк до одного року;
- 4) дозвіл на працевлаштування потрібний лише тим іноземним громадянам, що походять з держав, з якими встановлено візовий режим.

154 Яка міжнародна організація відіграє основну роль у регулюванні трудових відносин:

- 1)СНД;
- 2)АСЕАН;
- 3)МОТ;
- 4) НАТО.

155 У чому полягає основна функція Міжнародної організації праці:

- 1) прийняття конвенцій і резолюцій, встановлення міжнародних стандартів праці;
- 2) розв'язання трудових спорів між роботодавцями та працівниками-іноземцями;
- 3) представництво трудівників-мігрантів в іноземних

- державних і судових установах;
- 4) це міжнародна національна профспілкова організація, що здійснює захист економічних і трудових прав працівників в усьому світі?

156 На якому принципі будуються відносини в галузі соціального забезпечення в МПП:

- 1) режиму найбільшого сприяння;
- 2) колізійної взаємності;
- 3) матеріальної взаємності;
- 4) формальної взаємності?

Цивільний процес у міжнародному приватному праві

157 Які питання відносять до міжнародного цивільного процесу:

- 1) розгляд справ Міжнародним Судом ООН.
- 2) визнання та виконання іноземних судових рішень.
- 3) позовна давність у цивільних справах з іноземним елементом.
- 4) відносини, що виникають між позивачем і відповідачем?

158 Які нормативні акти є основними джерелами міжнародного цивільного процесу:

- 1) цивільний процесуальний кодекс України;
- 2) кодекс торговельного мореплавства Україн;
- 3) міжнародні звича;
- 4) судові прецеденти?

159 Як визначається цивільно-процесуальна право- та дієздатність іноземних фізичних осіб:

- 1) відповідно до принципу взаємності;
- 2) відповідно до національного режиму;
- 3) відповідно до колізійної прив'язки до особистого закону фізичної особи;
- 4) відповідно до колізійної прив'язки «закон суду»?

160 Назвіть види міжнародної підсудності.

- 1) за місцем проживання відповідача, за місцем знаходження майна;
- 2) за місцем знаходження відповідача або його нерухомого майна на території даної держави;
- 3) територіальна, особиста, договірна;
- 4) виключна, альтернативна, договірна.

161 Назвіть види угод сторін щодо підсудності.

- 1) підсудність не можна встановити за домовленістю сторін;
- 2) пророгаційні та дерогаційні;
- 3) компетенційні та юрисдикційні;
- 4) застереження про підвідомчість спору та застереження про процесуальне право.

162 В яких випадках підсудність судам України є виключною:

- 1) якщо спадкодавець був громадянином України і мав у ній місце проживання;
- 2) якщо у справі, яка стосується правовідносин між дітьми та батьками, обидві сторони мають місце проживання в Україні;
- 3) якщо у справі, яка стосується правовідносин між подружжям, шлюб був укладений в Україні;
- 4) якщо спадкоємці є громадянами України?

163 Які державні органи України розглядають клопотання про визнання та примусове виконання рішень іноземних судів:

- 1) Міністерство юстиції України;
- 2) Державна судова адміністрація;
- 3) Місцеві суди за місцем проживання боржника;
- 4) Нотаріуси?

164 У чому полягають юридичні наслідки визнання іноземного судового рішення:

- 1) визнане іноземне судове рішення має таку саму юридичну силу, як і рішення національного суду;
- 2) визнане іноземне судове рішення має пріоритет над рішенням

- ням національного суду щодо даної справи;
- 3) визнане іноземне судове рішення розглядається у подальшому як прецедент щодо певної категорії справ з іноземним елементом;
  - 4) визнане іноземне судове рішення є формою реалізації принципу взаємності в міждержавних відносинах?

165 Що слід розуміти під легалізацією іноземних документів:

- 1) нотаріальне посвідчення;
- 2) визнання їх на території інших держав;
- 3) підтвердження визначеною посадовою особою справжності реквізитів документа та компетенції органу, що їх видав;
- 4) іноземні документи визнаються автоматично на підставі міжнародних угод і легалізації не потребують.

166 Що називають апостилом:

- 1) різновид нотаріального посвідчення документів;
- 2) спеціальна судова постанова;
- 3) єдиний напис на документі, що підтверджує його справжність і є однаковим для всіх країн, що є учасниками угоди;
- 4) особливий вид угоди, посвідчений печаткою?

167 Яка мета направлення судових доручень:

- 1) вручення документів за кордоном;
- 2) отримання доказів за кордоном;
- 3) налагодження співробітництва між судовими інстанціями;
- 4) вчинення окремих процесуальних дій за кордоном?

168 Які існують способи направлення судових доручень:

- 1) дипломатичний порядок;
- 2) зносини органів юстиції через свої центральні органи;
- 3) через посередників – міжнародні юрисдикційні органи;
- 4) виконання окремих доручень консульськими установами?

169 *Що називають міжнародним комерційним арбітражем:*

- 1) систему вирішення міждержавних господарських спорів;
- 2) систему вирішення спорів спеціалізованими міжнародними організаціями;
- 3) національний правозастосовний інститут третейського характеру, недержавне утворення;
- 4) спеціалізований підрозділ Міжнародного суду ООН?

170 *Назвіть види міжнародних комерційних арбітражів:*

- 1) інституційний та ізольований;
- 2) національний і міжнародний;
- 3) загальний і спеціальний;
- 4) державний і третейський.

171 *Учасниками арбітражного процесу можуть бути:*

- 1) арбітр;
- 2) експерт;
- 3) прокурор;
- 4) захисник (адвокат)?

172 *У яких випадках третейський суд приймає постанову про припинення арбітражного розгляду:*

- 1) позивач відмовляється від своїх вимог, якщо тільки відповідач не висуне заперечень проти припинення розгляду;
- 2) сторони домовляться про припинення розгляду;
- 3) є відповідне рішення державного органу управління про таке припинення розгляду;
- 4) третейський суд визнає, що продовження розгляду з якоїсь причини непотрібним або є неможливим.

173 *Що слід розуміти під арбітражним судом ad hoc:*

- 1) звичайний комерційний арбітраж;
- 2) комерційний арбітраж англomовних країн;
- 3) арбітраж, що утворюється для розгляду конкретної справи;
- 4) арбітраж, що створюється для розгляду справ у певній га-

лузі господарювання?

174 Арбітражна угода - це:

- 1) угода між судовими та арбітражними установами з розподілу компетенції;
- 2) узгоджена воля сторін про передачу спору до розгляду в МКА;
- 3) міжнародний договір про статус міжнародних комерційних арбітражів;
- 4) міжнародний торговий звичай.

175 Перелічіть види арбітражних угод:

- 1) арбітражне застереження, третейський запис, арбітражна угода;
- 2) дерогаційні та пророгаційні угоди;
- 3) договір про призначення арбітра;
- 4) застереження про право, що буде застосовуватися.

176 При яких організаціях України існують постійно діючі міжнародні комерційні арбітражі?

- 1) при Національному банку України;
- 2) Вищому господарському суді України;
- 3) Торгово-промисловій палаті України;
- 4) Вищій раді юстиції України.

177 Назвіть засадничий нормативний акт для системи визнання та примусового виконання іноземних арбітражних рішень:

- 1) типовий регламент ЮНСІТРАЛ;
- 2) принцип взаємності;
- 3) Нью-Йоркська конвенція про визнання та приведення до виконання іноземних арбітражних рішень 1958 р.;
- 4) національне законодавство.

178 Як здійснюється вибір права, що застосовується в міжнародному комерційному арбітражі:

- 1) за законом місця виконання договору;
- 2) за принципом автономії волі сторін;

- 3) відповідно до особистого закону сторін;
- 4) за законом суду?

179 У яких випадках може бути відмовлено у визнанні або виконанні арбітражного рішення:

- 1) якщо одна зі сторін є недієздатною або угода сторін є недійсною за законом;
- 2) якщо сторону, проти якої винесено рішення, не було належним чином сповіщено про призначення арбітра чи про арбітражний розгляд;
- 3) склад третейського суду або арбітражна процедура не відповідали угоді сторін;
- 4) якщо одна зі сторін не отримала екземпляр арбітражного рішення?

180 У чому полягає характерна особливість рішень МКА:

- 1) рішення МКА є остаточними та не підлягають скасуванню;
- 2) мають обов'язково перевірятися в апеляційному порядку;
- 3) потребують перегляду в державних судах;
- 4) перевіряються в порядку прокурорського нагляду?

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Загальна

1 Богуславский, М.М. Международное частное право [Текст]: учебник / М.М. Богуславский. - 6-е изд., перераб. и доп. - М.: Юристъ, 2009. - 704 с.

2 Гетьман-Павлова, И.В. Международное частное право [Текст]: учебник / И.В. Гетьман-Павлова. - 3-е изд. - М.: Эксмо, 2013. - 960 с.

3 Звеков, В.П. Международное частное право [Текст]: курс лекций / В. П. Звеков. - М.: Норма (Изд. Группа НОРМА-ИНФРА-М), 2001. - 686 с.

4 Кибенко, Е.Р. Международное частное право: учеб.-практ. пособие Е.Р. Кибенко.- Харьков: Эспада, 2003. - 512 с.

5 Международное частное право [Текст] / сост. Н.Ю. Ерпылева, М.Б. Касенова. - М., 2007. - 103 с.

6 Международное частное право [Текст]: учебник / Л.П. Ануфриева, К.А. Бекашев, Г.К.Дмитриева и др.; отв. ред. Г.К. Дмитриева.-2-е изд., перераб. и доп. М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2009. - 688 с.

7 Международное частное право [Текст] : учеб. пособие / сост. Д.В. Задыхайло. — Харьков: Консум, 1998. - 751 с.

8 Міжнародне приватне право [Текст]: навч. посібник / В.А. Бігун, Є.М. Білоусов, В.М. Гайворонський та ін.; за ред. В.М. Гайворонського та В.П. Жушмана. - К.: Юрінком Інтер, 2007. - 366 с.

9 Міжнародне приватне право [Текст]: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закладів / за ред. В.П. Жушмана та І.А. Шуміло. - Харків: Право, 2012. - 320 с.

10 Міжнародне приватне право: наук.-практ. коментар Закону [Текст] / за ред. А.С. Довгерта. - Харків, 2008. - 359 с.

11 Міжнародне приватне право [Текст]: навч. посібник / за ред. С.Г. Кузьменка. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 316 с.

12 Міжнародне приватне право. Актуальні проблеми [Текст] / А.С. Довгерт, О.І. Бірюков, Л.Г. Варшаломідзе та ін.; / за ред. А.С. Довгерта. - К.: Укр. центр правничих студій, 2001. - 334 с.

13 Міжнародне приватне право: практикум [Текст] / за ред. Р.А. Майданика, Н.С. Кузнецової, Т.В. Боднар,

Е.М. Грамадського.- К., 2010. – 320 с.

14 Мироненко, І.В. Міжнародне приватне право [Текст]: навч.альний посібник / І.В. Мироненко. - 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Алерта, 2013.- 288 с.

15 Очерки международного частного права [Текст] / под ред. А. Довгерта. – Харьков: Одиссей, 2007. – 816 с.

16 Степанюк, А.А. Міжнародне приватне право [Текст]: підручник / А.А. Степанюк. – Харків: Кроссруд, 2008. - 696 с.

17 Фединяк, Г.С., Міжнародне приватне право [Текст]: підручник / Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. – 5-те вид., перероб. і доп.– К.: Атіка, 2012. - 500 с.

18 Фединяк, Г.С., Практикум з курсу «Міжнародне приватне право» [Текст]: навч. посібник / Г.С. Фединяк, Л.С. Фединяк. – К.: Атіка, 2007.- 312 с.

19 Фединяк, Г.С. Міжнародне приватне право [Текст]: курс вибр. лекцій / Г.С. Фединяк. – К.: Юрінком Інтер, 1997. – 216 с.

20 Чубарєв, В.Л. Міжнародне приватне право [Текст]: навч. посібник / В.Л. Чубарєв. - К.: Атіка, 2008. – 608 с.

21 Юлдашев, О.Х. Міжнародне приватне право: теоретичні та прикладні аспекти [Текст] / О.Х. Юлдашев. – К.: МАУП, 2004. – 576 с.

22 Цивільне право України [Текст]: підручник / за заг. ред. В.І. Борисової, І.В. Спасибо-Фатєєвої, В.Л. Яроцького.– К.: Юрінком Інтер, 2007. – Т. 1, 2.

Додаткова

Тема 1. Поняття міжнародного приватного права

1 Ануфрієва, Л.П. Соотношение международного публичного и международного частного права: правовые категории [Текст] / Л.П. Ануфрієва. - М.: Спарк, 2002. - 415 с.

2 Буткевич, О.В. Міжнародне право середніх віків [Текст] / О.В. Буткевич. - К.: Вид-во гуманіт. л-ри, 2008. – 672 с.

3 Галущенко, Г.В. Питання міжнародного приватного права у міжнародних договорах України про правову допомогу

[Текст] / Г.В. Галущенко. –К., 2005. – 472 с.

4 Довгерт, А.С. Сучасні приватно-правові реформи в Україні з огляду на формування всесвітньоцивільного права [Текст] / А.С. Довгерт. - К., 2009. - 20 с.

5 Довгерт, А.С. Наука міжнародного приватного права в Київському університеті [Текст] / А.С. Довгерт. – К., 2010. - 32.

6 Довгерт, А.С. Наука міжнародного приватного права в незалежній Україні (1991-2012 рр.) [Текст] / А.С. Довгерт //Право України. – 2013. - № 7. – С. 12-23.

7 Ерпылева, Н.Ю. Понятие, предмет, система и источники международного частного права [Текст] / Н.Ю. Ерпылева //Международное частное и публичное право. – 2002. – № 1. – С. 18–29.

8 Задорожна, С.М. Поняття, генетична основа та система принципів міжнародного приватного права [Текст] / С.М. Задорожна //Право України. – 2013. - № 7. – С. 34 - 47.

9 Звеков, В.П. Коллизии законов в международном частном праве [Текст] / В.П. Звеков. – М., 2007. – 406 с.

10 Кисіль, В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації [Текст] / В.І. Кисіль. – 2-ге вид. перероб. і доп. - К., 2005. - 480 с.

11 Кодифікація приватного (цивільного) права України [Текст] / за ред. А. Довгерта. – К.: Український центр правничих студій, 2000.- 336 с.

12 Кудашкин, В.В. Актуальные вопросы международного частного права [Текст] / В.В. Кудашкин. – М.: Волтерс Клувер, 2004. – 160 с.

13 Марценюк, О. Етапи розвитку інформаційного законодавства: міжнародний та національний аспект [Текст] / О. Марценюк // Право України. – 2007. – № 7. – С. 120-123.

14 Мережко, О.О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права [Текст] / О.О. Мережко. – К.: Юстиніан, 2010. - 320 с.

15 Мережко, А.А. Коллизионное право США [Текст] / А.А. Мережко. – К.: Юстиніан. – 2003. – 123 с.

16 Мережко, А.А. История международно-правовых учений [Текст] / А.А. Мережко. – К.: Таксон, 2006. – 492 с.

17 Мережко, О.О. Історія виникнення та розвитку міжнародного приватного права та його науки [Текст] / О.О. Мережко // Актуальні проблеми міжнар. відносин. – 1999. – Вип. 14, ч. 1. – С. 65–72.

18 Мережко, А.А. Наука международного частного права: история и современность [Текст] / А.А. Мережко. – К.: Таксон, 2006. – 356 с.

19 Мережко, О.О. Проблеми теорії міжнародного публічного та приватного права [Текст] / О.О. Мережко. – К.: Таксон, 2010. – 320 с.

20 Міжнародне приватне право право. Загальна частина [Текст]: підручник / за ред. А.С. Довгерта, В.І. Кисіля. - К., 2012. - 376 с.

21 Міжнародне приватне право право в Київському університеті [Текст]: антологія / за ред. А.С. Довгерта. - К., 2009. - Т. 1: 1835-1991. – 495 с.

22 Міжнародне приватне право право в Київському університеті [Текст]: антологія / за ред. А.С. Довгерта. - К., 2009. - Т. 2: 1992- 2007. – 791 с.

23 Погребняк, С. Вплив судової практики на юридичні акти в романо-германській правовій сім'ї // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2003. – № 4. – С. 92-95.

24 Проблеми систематизації приватного права України та Європи [Текст]: монографія / за заг. ред. Ю.В. Білоусова. – К., 2009. – 204 с.

25 Руденко, О.В. Уніфікація міжнародного права в ЄС [Текст]: монографія / О.В. Руденко. – Чернівці, 2009. – 248 с.

26 Собкова, В. Місце судового прецеденту серед інших джерел права у англосаксонській правовій системі [Текст] / В. Собкова // Право України. – 2007. – № 5. – С.155-158.

27 Фединяк, Г.С. Порівняльний метод і порівняльне правознавство у сфері міжнародного приватного права [Текст] // Право України. – 2002. – № 7. – С. 107-109.

28 Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права [Текст]: Т.1. Основы / К. Цвайгерт, Х. Кетц. – М., 1998. – 480 с.

Тема 2. Загальні засади правозастосування в міжнародному приватному праві

- 1 Асосков, А.В. Основы коллизионного права [Текст] / А.В. Асосков. – М., 2012. – 352 с.
- 2 Балдинюк, В.В. Співвідношення положення про обхід закону та застереження про публічний порядок у міжнародному приватному праві [Текст] / В.В. Балдинюк // Підприємництво, госп-во і право. – 2007, берез. – С. 16-19.
- 3 Балдинюк, В.В. Питання обходу закону в кодифікаційних актах з міжнародного приватного права [Текст] // В.В. Балдинюк // Там же. – 2007, трав. – С. 28-30.
- 4 Балдинюк, В.В. О «квалификации» в международном частном праве [Текст] / В.В. Балдинюк // Митна справа. – 2001. – № 4. – С. 87 – 94.
- 5 Богатина, Ю.Г. Оговорка о публичном порядке в международном частном праве: теоретические проблемы и современная практика [Текст] / Ю.Г. Богатина. – М., 2010. – 408 с.
- 6 Борисова, А.Н. Доктрина обратной отсылки и отсылки к праву третьего государства [Текст] / А.Н. Борисова. – М.: Книгодел, 2009. 176 с.
- 7 Галущенко, Г.В. Питання встановлення змісту іноземного права [Текст] / Г.В. Галущенко // Право України. – 2013. – № 7. – С. 63 - 70.
- 8 Звеков, В.П. Коллизии законов в международном частном праве [Текст] / В.П. Звеков. – М.: Волтерс Клувер, 2007. – 416 с.
- 9 Кисіль, В.І. Зворотне відсилання в міжнародному приватному праві [Текст] / В.І. Кисіль // Актуальні проблеми міжнар. відносин. – 1999. – Вип. 13, ч. 1. – С. 91-99.
- 10 Степанюк, А.А. Міжнародне приватне право: теоретичні аспекти правового регулювання [Текст] / А.А. Степанюк. – Харків: Майдан, 2005. – 200 с.
- 11 Толстых, В.Л. Коллизионное регулирование договорных отношений [Текст] / В.Л. Толстых // Хозяйство и право. – 2002. - № 11. – с. 92–94.
- 12 Хоцанов, Д.А. Установление содержания иностранных правовых норм в международном частном праве [Текст] / Д.А. Хоцанов. – М., 2012. - 320 с.

Тема 3. Суб'єкти міжнародного приватного права

1 Асосков, А.В. Правовые формы участия юридических лиц в международном коммерческом обороте [Текст] / А.В. Асосков. – М.: Статут, 2003. – 348 с.

2 Бігун, \ В. Цивільна процесуальна правоздатність та дієздатність іноземних осіб [Текст] / В. Бігун // Право України. – 1999. – №10.-С. 86-89.

3 Гражданское, торговое и семейное право капиталистических стран. Сборник нормативных актов: законодательство о компаниях, монополиях и конкуренции [Текст] / под ред. В.К. Пучинского, М.И. Кулагина. – М.: Изд-во УДН, 1987. – 260 с.

4 Задорожна, С.М. Автономія сторін у міжнародному приватному праві [Текст]: монографія / С.М. Задорожна. – Чернівці, 2008. – 216 с.

5 Косак, В. Здійснення спільної підприємницької діяльності, пов'язаної зі створенням юридичної особи [Текст] / В. Косак // Право України. – 1996. – № 11.-С.21-24.

6 Притика, Ю.Д. Правове регулювання іноземних інвестицій в Україні [Текст]: навч. посібник / Ю.Д. Притика. - К., 2010. – 152 с.

7 Ромовська, З. Цивільна правоздатність громадян [Текст] / З. Ромовська // Право України. – 1994. – № 10. – С. 51–53.

8 Ромовська, З. Цивільна дієздатність громадянина (фізичної особи) [Текст] / З. Ромовська // Право України. – 1995. – № 2. – С. 24– 25.

9 Селіванов, В. Приватно-правові засади концепції державної політики прав і свобод людини в Україні (початок) [Текст] / В. Селіванов // Право України. – 1997. – № 10. – С. 8–18.

10 Селіванов, В. Приватно-правові засади концепції державної політики прав і свобод людини в Україні (закінчення) [Текст] / В. Селіванов // Право України. – 1997. – № 11. – С. 32–44.

11 Транснаціональні корпорації [Текст]: навч. посібник / В. Рокоча, О. Плотніков, В.Новицький та ін. - К.: Таксон, 2001. - 304 с.

12 Фединяк, Г.С. Правосуб'єктність транснаціональних

корпорацій у час глобалізаційних процесів (аспекти міжнародного права та міжнародного приватного права) [Текст]: монографія / Г.С. Фединяк. – К.: Атіка, 2007. – 200 с.

13 Фединяк, Г.С. Цивільно-правова природа транснаціональних корпорацій та їх договорів з приймаючою державою [Текст]: монографія / Г.С. Фединяк. – К.: Атіка, 2008. – 344 с.

14 Фединяк, Л.С. Підсудність та юрисдикційний імунітет держави, її органів та представників [Текст] / Л.С. Фединяк. - Львів: Світ, 1998. – 24 с.

15 Фединяк, Л.С. Нормативні акти України та її потреби щодо регулювання питань юрисдикційного імунітету держави та її органів [Текст] / Л.С. Фединяк // Право України. – 1999. – № 2.- С. 108-109.

16 Хєда, С.М. Правове регулювання участі іноземних юридичних осіб у цивільних правовідносинах (порівняльно-правовий аспект) [Текст] / С.М. Хєда. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 184 с.

17 Хлестова, І.О. Юрисдикционный иммунитет государства [Текст] / И.О. Хлестова. - М.: Юриспруденция, 2007. – 216.

18 Чирич, О. Транснаціональні та офшорні компанії [Текст] / О. Чирич // Право України. – 2009. – № 3. – С. 114-119.

19 Чирич, О. Транснаціональні та офшорні компанії [Текст] / О. Чирич // Право України. – 2009.- № 4. – С. 123-129.

20 Чорнолуцький, Р.В. Регулювання приватноправових відносин щодо участі іноземних осіб у судових інстанціях України [Текст] //Актуальні проблеми політики: зб. наук. праць / Голов. ред. С.В. Ківалов. – Одеса: Юрид. л-ра, 2002. – Вип. 13-14. – С. 281-286.

21 Якубовська, Н.О. Актуальні проблеми діяльності багатонаціональних компаній в Україні //Держава і право: зб. наук. праць – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – Вип. 21. – С. 586-591.

Тема 4. Право власності в міжнародному приватному праві

1 Богуславский, М.М. Иностранные инвестиции: правовое регулирование [Текст] / М.М. Богуславский. – М.: БЕК, 1996. – 445 с.

2 Виговський, О.І. Інститут цінних паперів в міжнародному приватному праві [Текст]: монографія / О.І. Виговський. – Харків, 2011. – 476 с.

3 Гражданское и торговое право буржуазных государств [Текст]: учебник / отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров. – 4-е изд., перераб. и доп. — М.: Междунар. отношения, 2004. – Т. I. - 560с.

4 Блага, І. Обмеження права власності (з історії проблеми) [Текст] / І. Блага // Право України. – 2000. – № 1. – С. 121–124.

5 Ефимова, Л.Г. О соотношении вещных и обязательственных прав [Текст] /Л.Г. Ефимова //Государство и право. 1998. - № 10. - С.35-44.

6 Ківалова, Т. Питання права власності в міжнародно–правових договорах України [Текст] / Т. Ківалова // Право України. – 2000 - № 7. - С. 111–113.

7 Мащенко, В.В. Правовой режим собственности в международном частном праве [Текст] / В.В. Мащенко. - К., 1980. – 287 с.

8 Михайлів, М.О. Особливості колізійного регулювання права власності та інших речових прав у міжнародному приватному праві [Текст] / М.О. Михайлів // Право України. – 2013. – № 7. - С. 71-81.

9 Пятин, С.Ю. Гражданское и торговое право зарубежных стран [Текст]: Учеб. пособие / С.Ю. Пятин. – М.: Дашков и К., 2008. – 260 с.

10 Чувпило, А.А. Роль государственной собственности в развитии экономики западных стран [Текст] / А.А. Чувпило // Вопросы государства и права Украины. сб. науч. статей. – Донецк, 1993.- Вып. 2. – С. 33-38.

11 Шупінська, О. Становлення інституту права власності в міжнародному приватному праві [Текст] /О. Шупінська // Право України. – 2006. – № 7.- С. 126-130.

12 Шупінська, О. Колізійне регулювання відносин

власності в міжнародному приватному праві деяких країн Європейського Союзу [Текст] /О. Шупінська // Право України. – 2007. – № 12. - С. 130-134.

13 Шупінська, О. Міжнародно-правові механізми захисту права власності: практика Європейського суду з прав людини // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.Justinian.com.ua>.

Тема 5. Договір у міжнародному приватному праві

1 Асосков, А.В. Коллизионное регулирование договорных обязательств [Текст] / А.В. Асосков. – М., 2012. – 640 с.

2 Гражданское и торговое право буржуазных государств [Текст]: учебник / отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров. – 4-е изд., переработ. и доп. – М.: Междунар. отношения, 2004. – Т. I. –560 с.

3 Венгринюк, Ю.В. Пропозиції щодо вдосконалення колізійного права України у сфері договірних зобов'язань [Текст] / Ю.В. Венгринюк // Право України. - 2013. - № 7. - С.55– 62.

4 Вилкова, Н.Г. Договорное право в международном обороте [Текст]: монография / Н.Г. Вилкова. – М.: Статут, 2004. - 511 с.

5 Діковська, І.А. Окремі аспекти тлумачення міжнародних комерційних договорів [Текст] / І.А. Діковська //Право України. - 2013. - № 7. - С. 103–112.

6 Канашевский, В.А. Внешнеэкономические сделки. Материально-правовое и коллизионное регулирование [Текст] /В.А. Канашевский. – М., 2008. – 608 с.

7 Криволапов, Б.М. Позовна давність у міжнародному приватному праві [Текст]: навч. посібник / Б.М. Криволапов. – К., 2001. – 148 с.

8 Міжнародне приватне право. Міжнародні договори України [Текст]:/відп. ред. та упоряд. А. Довгерт, В. Крохмаль.- К., 2000. - Т. 1.- 992 с.

9 Міжнародне приватне право. Міжнародні договори України [Текст]: /відп. ред. та упоряд. А.Довгерт, В. Крохмаль.- К., 2000. - Т. 2. - 1312 с.

10 Онищенко, Г.В. Довірчі правовідносини з іноземним елементом [Текст]: монографія / Г.В. Онищенко. – К., 2012. – 268 с.

11 Фединяк, Г.С. Цивільно-правова природа транснаціональних корпорацій та їх договорів з приймаючою державою [Текст]: монографія / Г.С. Фединяк. – К.: Атіка, 2008. – С. 201-280.

12 Цират А.В. Франчайзинг и франчайзинговый договор [Текст]: учеб.-практ. пособие. – К., 2002. – 240 с.

13 Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права [Текст]: Т. 2. Договор. Неосновательное обогащение. Деликт / К. Цвайгерт, Х. Кетц. – М., 1998. – 512 с.

Тема 6. Договір міжнародної купівлі-продажу товарів

1 Зенин, И.А. Гражданское и торговое право капиталистических стран [Текст]: учеб. пособие /И.А. Зенин. – М.: Изд-во МГУ, 1992. – 187 с.

2 Зенкин, И.В. Право Всемирной торговой организации [Текст]: учеб. пособие / И.В. Зенкин. – М.: Междунар. отношения, 2003. - С. 19-20.

3 Гражданское и торговое право буржуазных государств [Текст]: учебник / отв. ред. Е.А. Васильев, А.С. Комаров. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Междунар. отношения, 2004. – Т. I. – 560с.

4 Коссак, В.М. Застосування Віденської конвенції про міжнародний договір купівлі-продажу в національному законодавстві України [Текст] /В.М. Коссак //Український часопис міжнародного права. - 1994. - №1. - С. 131-139.

5 Коссак, В.М. Застосування Віденської конвенції про договори міжнародної купівлі-продажу 1980 р. [Текст] / В.М. Коссак //Право України. - 2013. - № 7. - С. 91–102.

6 Мережко, А.А. Транснациональное торговое право (lex mercatoria) [Текст] / А.А. Мережко. – К.: Таксон, 2002. – 464 с.

7 Пахомов, В. Необходимо вдосконалити правове регулювання порядку ввезення в Україну давальницької сировини іноземного замовника [Текст] / В. Пахомов // Право

України. – 1996. – № 10. - С. 17-18.

8 Покрещук, О.О. Правове регулювання міжнародної торгівлі у контексті норм і правил ГАТТ /СОТ [Текст] / О.О. Покрещук. – К.: Зовнішня торгівля, 2003. – 511 с.

9 Пятин, С.Ю. Гражданское и торговое право зарубежных стран [Текст]: учебное пособие / С.Ю. Пятин. – М.: Дашков и К, 2008. – 260 с.

10 Розенберг, М.Г. Контракт международной купли-продажи. Современная практика заключения; Разрешение споров [Текст] / М.Г. Розенберг.-. 5-е изд., перераб. и доп. - М.; Книжный мир, - 2007. - 1040 с.

Тема 7. Міжнародні перевезення вантажів, пасажирів і їх багажу

1 Анцелевич, Г.А. Международное транспортное право [Текст]: учеб. пособие / Г.А. Анцелевич– К.: Укр. акад. внеш. торговли, 1999. — 306 с.

2 Договорное право: договоры о перевозке, буксировке, транспортной экспедиции и иных услугах в сфере транспорта [Текст] / М.И. Брагинский, В.В. Витрянский - М.: Статут, 2004. - 909 с.

3 Егизаров, В.А. Транспортное законодательство государств–участников СНГ [Текст] / В.А. Егизаров. – М.: Норма, 2007. – 512 с.

4 Егизаров, В.А. Транспортное право [Текст] / В.А. Егизаров. – М.: Норма, 1999. – 272 с.

5 Ерпылева, Н.Ю. Международное транспортное право: современные проблемы [Текст] / Н.Ю. Ерпылева //Транспортное право. – 2003. – № 2. – С. 21–26.

6 Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності залізничного транспорту України [Текст] / за ред. В.М. Гурнака. - К., 1994.-208 с.

7 Основи правового регулювання діяльності залізниць України [Текст] / за заг. ред. М.В. Макаренка. – К.: Київський ун-т економіки і технології транспорту, 2005.– 261 с.

8 Садиков, О.Н. Правовое регулирование международных перевозок [Текст] / О.Н. Садиков. - М.: Юрид. лит., 1981. - 286 с.

9 Правове регулювання перевезень в Україні [Текст]: навч. посібник / за ред. Є.О. Харитонова. - Харків: Одиссей, 2006. - 560 с.

10 Транспортне право України [Текст]: навч. посібник / за заг. ред. В.К. Іжевського, Е.Ф. Демського. - К.: Атіка, 2008. - 292 с.

11 Транспортне право України [Текст]: підруч. для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред., М.Л. Шелухіна. - К.: Вид. Дім «Ін Юре», 2008.-896 с.

12 Транспортное право [Текст]: учеб. пособие / О.В. Сиваков, В.Г. Ермолаев, Ю.Б. Маковский. - М.: Былина, 2000. - 384 с.

13 Транспортное право Украины: сборник законодательных актов [Текст] / сост. В.В. Сунцов. - Харьков: Консум, 1998. - 495 с.

14 Шемякін, О.Н. Міжнародне приватне морське право [Текст]: навч. посібник / О.Н. Шемякін. - Одеса, 2000. - 272 с.

15 Цірат, Г.В. Міжнародне приватне повітряне право [Текст] / Г.В. Цірат // Право України. - 2013. - № 7. - С. 113 - 128.

Тема 8. Зобов'язання внаслідок завдання шкоди в міжнародному приватному праві

1 Гражданское и торговое право капиталистических государств [Текст] /под ред. Е.А. Васильева. - М.: Международные отношения, 1993. - 554 с.

2 Звеков, В.П. Обязательства вследствие причинения вреда в коллизионном праве [Текст] / В.П. Звеков. - М.: Волтерс Клувер, 2007. - 128 с.

3 Звеков, В.П. Обязательства из причинения вреда в международном частном праве (некоторые коллизионные вопросы) [Текст] / В.П. Звеков // Очерки международного частного права. - М., 1963. - С. 112-136.

4 Кабатова, Е.В. Деликты в международном частном праве [Текст] / Е.В. Кабатова // Государство и право. – 1992. – № 9. – С. 100–107.

5 Короткий, Т.Р. Міжнародні конвенції про цивільну відповідальність за забруднення із суден у міжнародному механізмі охорони морського середовища [Текст] / Т.Р. Короткий // Право України. - 2013. - № 7. - С. 129 – 144.

6 Малейн, Н.С. О моральном вреде [Текст] / Н.С. Малейн // Государство и право. – 1993. – № 3. – С. 32–39.

7 Отдельные виды обязательств в международном частном праве [Текст]: монография / Н.Г. Доронина, В.А. Егизаров, В.П. Звекон и др. – М.: Статут, 2008 – 603 с.

8 Розенберг, М.Г. Исковая давность в международном коммерческом обороте: практика применения [Текст] / М.Г. Розенберг. - М.: Статут, 1999. – 144 с.

9 Фединяк, Г.С. Шкода як умова відповідальності за делікти в міжнародному приватному праві та вітчизняному цивільному законодавстві [Текст] / Г.С. Фединяк // Право України. – 1994. - № 11-12. – С. 37-39.

10 Цвайгерт, К. Введение в сравнительное правоведение в сфере частного права [Текст]: Т. 2. Договор. Неосновательное обогащение. Деликт / К. Цвайгерт, Х. Кетц. – М., 1998. – 512 с.

Тема 9. Трудові відносини у міжнародному приватному праві

1 Бородко, Н.П. Международная организация труда: структура и деятельность [Текст]: учеб. пособие / А.А. Греченков, Л.А. Киселева. – М.: Изд-во деловой и учеб. лит-ры., 2006. – 124 с.

2 Довгерт, А.С. Правовое регулирование международных трудовых отношений [Текст]: учеб. пособие / А.С. Довгерт. – К.: УМК ВО, 1992. - 248 с.

3 Довгерт, А.С. Питання міжнародного приватного трудового права [Текст] / А.С. Довгерт // Український часопис міжнародного права. – 1994. - № 1. - С. 110-131.

4 Пожидаєв, В., Пузинич, В. Про конвенції МОП і рівень нормотворення Верховної Ради України щодо захисту соціально-економічних інтересів трудящих [Текст] / В. Пожидаєв, В. Пузинич //Український часопис прав людини. – 1994. - № 1. - С. 61-65.

5 Прокопенко, В. Захист трудових прав громадян України при прийнятті на роботу [Текст] / В. Прокопенко //Український часопис прав людини. – 1994. - № 1. - С. 29-36.

Тема 10. Міжнародний цивільний процес і комерційний арбітраж

1 Ануфриєва, Л.П. Международное частное право [Текст]: Т. 3. Трансграничные банкротства. Международный коммерческий арбитраж. Международный гражданский процесс / Л.П. Ануфриєва. – М., 2001. – 768 с.

2 Винокурова, Л. Порядок розгляду спорів у міжнародному комерційному арбітражі [Текст] / Л. Винокурова // Право України. – 2011. - № 1. – С. 79- 78.

3 Жильцов, А.Н. Практическое руководство по применению Гаагской конференции от 15 ноября 1965 года о вручении за границей судебных и внесудебных документов по гражданским или торговым делам [Текст] / А.Н. Жильцов. – М.: Волтерс Клувер, 2007. – 320 с.

4 Захарченко, Т.Г. Визнання та виконання арбітражних рішень на території України [Текст] / Т.Г. Захарченко // Право України. – 2008. - № 11. – С. 77 - 86.

5 Корабельников, Б.Р. Глоссарий международного коммерческого арбитража [Текст] / Б.Р. Корабельников. - М.: Статут, 2007. – 160 с.

6 Кисіль, В. Міжнародно-правова уніфікація в регулюванні основних питань міжнародного комерційного арбітражу [Текст] / В. Кисіль, М. Приходько //Збірник рішень та арбітражної практики Вищого арбітражного суду України. – 1995. - № 2. - С. 218-225.

7 Комаров, В.В. Международный коммерческий арбитраж

[Текст] / В.В. Комаров. – Харьков: Основа, 1995. – 301 с.

8 Комаров, В.В., Погорецкий, В.Н. Международный коммерческий арбитраж [Текст] / В.В. Комаров, В.Н. Погорецкий. - Харьков: Основа, 2009. – 164 с.

9 Комаров, В.В. Міжнародний комерційний арбітраж [Текст] / В.В. Комаров. – Х.: Основа, 1995. – 304 с.

10 Лебедев, С.Н. Избранные труды по международному коммерческому арбитражу, праву международной торговли, международному частному праву, частному морскому праву [Текст] / сост. А.И. Муранов; МГИМО (У) МИД России. Кафедра междунар. частн. и. гражд. права. – М., 2009. - 717 с.

11 Литвиненко, З. Подання позову до Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті України [Текст] / З. Литвиненко // Право України. – 2011. - № 1. – С. 67-78.

12 Медведев, И.А. Международное частное право и нотариальная деятельность. – М.: Волтерс Клувер, 2005. – 272 с.

13 Международный коммерческий арбитраж в Украине. Законодательство и практика [Текст]: Науч.-практ. изд. / под ред. И.Г. Побирченко. – М.: Ин Юре, 2000. – 973 с.

14 Міжнародний комерційний арбітраж в Україні: теорія та законодавство [Текст] / І.Г. Побірченко, Л.Ф. Винокурова та ін. за заг. ред. І.Г. Побірченка. – К.: Ін Юре, 2007. – 584 с.

15 Міжнародний цивільний процес України [Текст]: Навч. посібник. Практикум / С.Я. Фурса, Ю.Д. Притика, О.О. Кармаза та ін. / за ред. С.Я. Фурси - К.: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2010. – 328 с.

16 Нешатаева, Т.Н. Международное частное право и международный гражданский процесс [Текст]: учеб. курс / Т.Н. Нешатаева – М.: ОАО «Издательский дом «Городец», 2004. – 624 с.

17 Нешатаева, Т.Н. Международный гражданский процесс [Текст] / Т.Н. Нешатаева – М.: Норма, 2000. – 165 с.

18 Побірченко, І. Зовнішньоекономічні справи у МКАС при ТПП України [Текст] / І.Побірченко // Право України. – 2009. - № 5. – С. 134-136.

19 Притика, Ю.Д. Проблеми захисту цивільних прав та інтересів у третейському суді [Текст]: монографія /

Ю.Д. Притика. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2006. – 636 с.

20 Притика, Ю.Д. Актуальні питання визначення понять визнання та виконання рішень іноземних судів / Ю.Д. Притика // Право України. – 2013. – № 7. – С. 199 – 207.

21 Фединяк, Л.С. Актуальні питання порядку застосування заходів до забезпечення позову при вирішенні зовнішньоекономічних спорів [Текст] / Л.С. Фединяк // Підприємництво, господарство і право. – 2008. - № 10. – С. 182-183.

22 Фединяк, Л.С. Підсудність цивільних справ з “іноземним елементом”: доктрина, законодавство та правозастосовча практика [Текст] / Л.С. Фединяк. – Львів.: Світ, 1998. - 47 с.

23 Фединяк, Л.С. Визнання іноземних судових рішень на території України: окремі питання [Текст] / Л. С. Фединяк // Право України. - 2000. - № 7. - С. 82-84.

24 Фединяк, Л.С. Вирішення проблем *lis alibi pendens* у законодавстві та міжнародній договірній практиці держав [Текст] / Л.С. Фединяк // Вісник Львівського університету. - 2001. - Вип. 6. - С. 109 - 115.

25 Цірат, Г.А. Міжнародно-правове співробітництво у сфері міжнародного цивільного процесу [Текст] / Г.А. Цірат // Право України. – 2013. – № 7. – С. 183 – 198.

26 Цірат, Г.А. Міжнародний цивільний процес: сучасний стан та перспективи міжнародно-правової уніфікації [Текст]: монографія / Г.А. Цірат. - Харків: Істина, 2013. - 482 с.

27 Цірат, Г.А. Міжнародний комерційний арбітраж [Текст] / Г.А. Цірат.- К.: Істина, 2002.- 304 с.

28 Черняк, Ю.В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн ЄС та України [Текст]: монографія / Ю.В. Черняк. – К., 2008. – 276 с.

29 Черняк, Ю.В. Сфера застосування Брюссельської конвенції про міжнародну підсудність та виконання судових рішень з цивільних і торговельних справ [Текст] / Ю.В. Черняк // Актуальні проблеми міжнар. відносин: зб. наук. праць. – Вип. 31. – Ч. 2. – К.: Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; Ін-т міжнар. відносин, 2002. – С. 137-142.

30 Чирич, О. Право міжнародного торгового арбітражу вирішувати питання щодо власної юрисдикції [Текст] / О.

Чирич // Право України. – 2011. - № 1. – С. 97- 108.

Корисні посилання:

1 http://www.state.gov/www/global/legal_affairs/private_intl_law.html – база даних з міжнародного приватного права підрозділу Державного департаменту США, відповідального за координацію діяльності США в сфері міжнародного приватного права.

2 <http://www.unidroit.org/> – сайт УНІДРУА.

3 <http://www.uncitral.org/> – сайт ЮНСІТРАЛ.

4 <http://www.hcch.net/> – сайт Гаазької конференції з міжнародного приватного права.

5 <http://www.wto.org/> – сайт Світової організації торгівлі.

6 <http://lexmercatoria.org> – база даних з права міжнародної торгівлі Університету Тромсо.

7 <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/links.html> – база посилань Інституту міжнародного комерційного права Школи права Пейс (США).

8 http://www.law.nyu.edu/library/foreign_intl/ – база посилань Школи права Університету Нью-Йорка.

9 <http://www.washlaw.edu/forint/> – база посилань Бібліотеки Школи права Університету Уошбурна.

10 <http://memory.loc.gov/law/GLINv1/GLIN.html> – база посилань Бібліотеки конгресу США.

11 <http://wwwsecure.law.cornell.edu/world/> – база посилань Інституту правової інформації Корнельської школи права.

12 <http://www.asil.org/resource/Home.htm> – база посилань Американської спілки міжнародного права.

